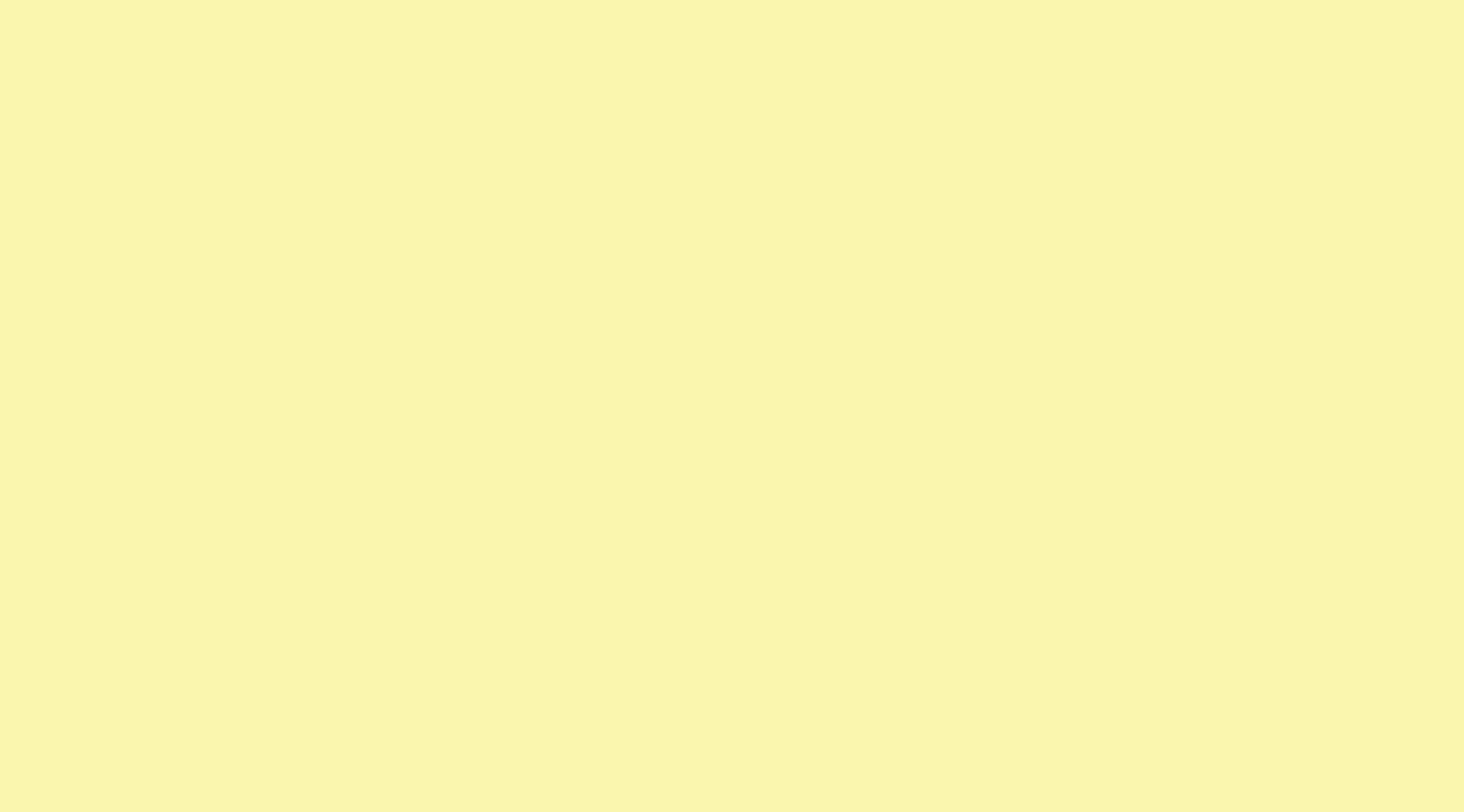

BIJLAGEN

17 APRIL 2020

project :	Sociale veiligheid op basisscholen
datum :	07 april 2020
opdrachtgever :	Hanzehogeschool
opgesteld door :	Jochem van Til
Student nummer:	359418
Afstudeerdocent:	Clemens Bernardt
Stagebureau:	DE UNIE ARCHITECTEN
Afstudeerjaar:	2019 - 2020

INHOUDSOPGAVE	3
VOORONDERZOEK	4
SOCIALE VEILIGHEID	5
CONTROLE	5
LEEFTIJD PER GROEP	6
BEHOEFTE KIND	7
SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING	7
VUISTREGELS	9
IN-BETWEEN	11
VISUELE ANALYSE BASISSCHOLEN	12
MONTESSORI SCHOOL	14
SLOCHTERVELDWEG	22
SINT NICOLAASSCHOOL	30
WIJLAND	36
VISUELE ANALYSE BASISMODEL	42
VISUELE ANALYSE BEROEPSPRODUCT	47
ONDERBOUW	48
MIDDENBOUW	52
BOVENBOUW	56
GEMEENSCHAPPELIJK	58
SFEERIMPRESSIE	59
TOOLBOX	60

VOORONDERZOEK

SOCIALE VEILIGHEID

Cijfers

Door het Nederlands Jeugdinstituut is in 2018 een onderzoek verricht, waarin naar voren kwam dat kinderen in het basis- en speciaal onderwijs nog veel te maken krijgen met pestgedrag. Zo'n 10 procent van de kinderen geeft aan 1 keer per maand gepest te worden. Hiervan geeft bijna 7 procent aan maandelijks gepest te zijn en 3 procent wekelijks (Nederlands instituut, 2019). Deze cijfers geven bij mij aan dat het, ondanks een daling van het aantal gepeste kinderen, nog steeds een issue blijkt te zijn op de lagere school. (Nederlands Jeugdinstituut, 2019)

In het algemeen

Met sociale veiligheid worden “bedreigingen van gezondheid en goederen door handelingen van derden” (Elffers & De Jong, 2004) verstaan. Denk hierbij aan intimidatie, inbraak of in extreme gevallen terrorisme. Een belangrijk aspect van sociale veiligheid is dat de bedreigingen van binnenuit komen, het gaat om “misdrijven en overtredingen die tot conflicten leiden tussen (groepen) burgers onderling” (Bruinsma & Bernasco, 2004). Het gaat bij sociale veiligheid dus in de eerste plaats om de verhoudingen tussen inwoners onderling (CBS, 2015). (Joren, 2015)

Wat is sociale veiligheid op school

Een school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school. Het betekent ook dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag, en deze zoveel mogelijk voorkomt. (onderwijs inspectie, z.d.)

Wet veilige school (2015)

Scholen in het primair-, voortgezet- en speciaal onderwijs zijn verplicht zorg te dragen voor een veilige school. Sinds augustus 2015 is de Wet Veiligheid op school van kracht die tot doel heeft pesten aan te pakken en de veiligheid voor leerlingen op school te vergroten.

Actief veiligheidsbeleid voeren

Elke school heeft expliciet de taak actief beleid te voeren gericht op een sociaal veilige school voor alle leerlingen. De verplichting bestaat uit het ontwikkelen van een set samenhangende maatregelen, gericht op preventie en het afhandelen van incidenten. Het beleid moet verankerd worden in de dagelijkse praktijk en is dus geen ‘papieren beleid’.

Monitoren van de veiligheidsbeleving van de kinderen

Voor het voeren van een gericht veiligheidsbeleid is het nodig dat u inzicht heeft in de feitelijke en ervaren veiligheidsbeleving en het welbevinden van leerlingen. Om hier een actueel en representatief beeld van te krijgen schrijft de wet voor dat scholen jaarlijks de veiligheidsbeleving monitoren. U bent vrij in de keuze van het monitoring instrument. Het instrument moet wel valide, betrouwbaar zijn en voldoen aan de wettelijke eisen. De monitoring moet drie soorten vragen bevatten:

- » Vragen naar het vóórkomen van incidenten op school
- » Vragen over de veiligheidsbeleving van leerlingen
- » Vragen over het welbevinden van leerlingen

Voor ouders en leerlingen is het van belang dat zij bij iemand terecht kunnen op school wanneer zij te maken krijgen met pesten. De wet schrijft voor dat er op iedere school een persoon is die fungeert als vast aanspreekpunt.

Aanspreekpunt pesten en coördineren van anti-pestbeleid

Voor ouders en leerlingen is het van belang dat zij bij iemand terecht kunnen op school wanneer zij te maken krijgen met pesten. De wet schrijft voor dat er op iedere school een persoon is die fungeert als vast aanspreekpunt.

Ook moet iemand binnen de school het beleid tegen pesten coördineren. Het gaat hierbij nadrukkelijk om het beleggen van taken en niet het creëren van een nieuwe functie.

Toezicht op naleving van de wet

De Onderwijsinspectie ziet vanaf augustus 2016 toe op naleving van de zorgplicht veiligheid en het door de school te voeren sociaal veiligheidsbeleid. Ook heeft de inspectie toegang tot de monitorgegevens van scholen. Dit stelt de inspectie beter in staat om het gesprek aan te gaan met de school over de verbetering van de veiligheid op school. (school en veiligheid, z.d.)

CONTROLE

Volgens gedragsbioloog Patrick van Veen is een klas in de basis een sociaal onveilige plek (van Veen, 2015). Door alle snelle veranderingen die er optreden binnen de klas en op school blijft het een instabiele plek. Kinderen komen en gaan, kinderen hebben weinig invloed door de controle van de volwassenen, normen en waarden verschillen per kind en docent etc. Het is dus blijkbaar belangrijk dat kinderen meer controle krijgen binnen de school! Dit wordt door Herman Hertzberger ook aangegeven in zijn boek “ruimte en leren” (Hertzberger, 2008). Hierin verteld hij dat territorium bij kan dragen aan het thuis gevoel op een school.

LEEFTIJD PER GROEP

Leeftijden van de kinderen horend bij welke groep:

Groep:	minimale leeftijd	maximale leeftijd	Onder-/midden/ bovenbouw
1	X	4	Onder
1	4	5	Onder
2	5	6	Onder
3	6	7	Midden
4	7	8	Midden
5	8	9	Midden
6	9	10	Boven
7	10	11	Boven
8	11	12	Boven

(Anababa, z.d.) (basisonderwijs. z.d.)

BEHOEFTE N KIND

In het boek, scholen op weg naar integrale kinderdagcentra, wordt aangegeven dat elke leeftijdsgroep een andere vorm/behoefte van scholing nodig heeft. De verschillende behoefte zijn in de tabel af te lezen (Maas, 2012). Kinderen zijn in deze periode in de bloei van hun sociale leven en – ontwikkeling. Het is dus van groot belang dat een modern kinderdagcentra voldoet aan de behoeften van deze kinderen. Deze verschillende leeftijden hebben naar mijn idee ook een andere interpretatie van sociale veiligheid.

Leerjaren:	Leeftijd in jaren	Behoefte scholing
Voorbouw	0 – 4	Rusten, verzorgen, spelen
Onderbouw	4 – 8	Spelen, leren, rusten
Middenbouw	8 – 10	Leren, spelen, rusten
Bovenbouw	10 – 12	Leren, besteding vrije tijd
Nabouw	12+	Ondersteuning, huiswerk

SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Wat is sociaal-emotionele ontwikkeling

Bij sociaal-emotionele ontwikkeling gaat het om de ontwikkeling van het gevoelsleven en de persoonlijkheid, het leren omgaan met anderen en het aanleren van sociale vaardigheden. Dit leidt als het goed is tot sociaal en emotioneel welbevinden. Het houdt in dat een kind lekker in zijn vel zit, zijn emoties leert herkennen en hanteren, en dat hij steeds beter in staat is waardevolle relaties aan te gaan. Belangrijke voorwaarden voor kinderen om goed te kunnen functioneren en leren. (Gezonde kinderopvang, z.d.)

Sociaal-emotionele ontwikkeling per leeftijdscategorie

0-1 jaar (baby's)

Baby's leren door te kijken, ontdekken en spelen.

Het zijn liefde en vertrouwdeheid die ervoor zorgen dat een baby weet dat hij altijd kan terugvallen op de zorg van de vertrouwde pedagogisch medewerker. Het is dus van groot belang dat de pedagogisch medewerker altijd in de buurt is van de kinderen.

1-2 jaar (dreumesen)

Leren het meeste tijdens het beoefenen van spel- en ontdeksituaties die aansluiten op hun ontwikkelingsniveau. Interesse voor andere kinderen is nog niet aanwezig, dus is samenspel ook nog niet van groot belang. De kinderen moeten eerst de wereld zelf gaan ontdekken. Kinderen proberen te lopen en klauteren, maar vallen hier nog regelmatig bij om. Om zichzelf hier optimaal in te kunnen ontwikkelen is de mogelijkheid om te kunnen ontdekken en een veilige haven nodig. De wereld kan beangstigend en onvoorspelbaar aanvoelen, waardoor je moet zorgen voor voorspelbare routines.

2-4 jaar (peuter)

Leert zichzelf als individu identificeren, waarbij de peuter wordt geconfronteerd met complexere gevoelens als schaamte, schuldgevoelens en jaloezie. Samen spelen is een natuurlijke manier om hun sociaal emotionele ontwikkeling te ontplooiën. Peuters gaan voor zichzelf op een voortdurende ontdekkingstocht. Hiervoor moet dus de mogelijkheid zijn om dit te kunnen doen.

Identiteit territoriaal gebied:

Er zullen veel plekken zijn waar gespeeld en gerust kan worden. Er moet gelegenheid zijn om met elkaar in contact te komen om zo hun eigen sociale vaardigheden te verbeteren. Deze speelgelegenheden zullen dus grotendeels ingedeeld worden om als groep te spelen. Omdat de wereld voor deze levensfase nog erg onvoorspelbaar kan zijn moet er een duidelijke en simpele structuur worden aangebracht in het gebied. Dit geeft ze houvast en een gevoel van veiligheid. Omdat ze in deze levensfase veel leren door hun zintuigen te gebruiken moet het gebied hier ook op worden afgestemd. Op deze manier kunnen ze zich volledig ontplooiën.

4-7 jaar (kleuter)

Een kleuter krijgt steeds meer een besef van een eigen ik. Dat zorgt voor meer bewustzijn van de eigen kwetsbaarheid, wat wel eens angstgevoelens kan opleveren. Ook leert een kleuter zijn eigen emoties en die van anderen kennen, zeker door de groep. Het vermogen zich in anderen te verplaatsen (empathie) ontwikkelt zich in deze leeftijd in zoverre dat kinderen denken dat anderen dezelfde emoties hebben. Dit is bijvoorbeeld te merken als een kleuter een andere kleuter troost als deze pijn of verdriet heeft, een emotie die de kleuter zelf ook kent. Door afspraken en regels leren ze wat wel en niet mag en leren ze zich in bepaalde situaties beheersen: schelden, iets afpakken, voor hun beurt gaan. Zowel het opbrengen van empathie als zelfbeheersing zijn belangrijk voor de sociale contacten en vriendschappen die een kleuter steeds meer aangaat. In die contacten leren ze ook omgaan met conflicten die regelmatig voorkomen bij kleuters. Waarden en normen beginnen zich nog maar net te ontwikkelen, goed en slecht zijn nog vage begrippen. Bij gedrag van andere kinderen (bijvoorbeeld met speelgoed gooien) kijken ze vooral naar de materiële gevolgen ervan (nu is het stuk) in plaats van naar de reden ervoor (bijvoorbeeld boosheid). Vriendschappen zijn nog oppervlakkig en vooral functioneel: kinderen kunnen vrienden zijn omdat bijvoorbeeld de een zo'n geweldige hijskraan heeft, waarmee de ander ook graag wil spelen of omdat ze zo lekker samen kunnen spelen. Fantasie en werkelijkheid lopen soms nog door elkaar bij kleuters. Ze begrijpen nog niet alles en gebruiken dan hun fantasie om ontbrekende kennis aan te vullen en zich veilig te voelen. Aan de andere kant kan hun eigen fantasie ze ook bang maken. Tot slot kunnen de emoties van kleuters nog sterk wisselen. <https://www.gezondekinderopvang.nl/themas-4-12-jaar/sociaal-emotionele-ontwikkeling/> leeftijdscategorie

Identiteit territoriaal gebied

Spelen is in deze levensfase van groot belang en zal dus naast leren een grote invloed hebben op de indeling van de ruimtes. De speelplekken zullen zo zijn ontworpen zodat er samen gespeeld kan worden. Er zullen meerdere ruimtes bij betrokken worden zodat de kinderen goed kunnen ontdekken. Hierbij moet de docent nog wel toezicht kunnen hebben op wat er gebeurt. Ook wordt buitenspelen een belangrijk onderdeel van het dagprogramma.

7-10 jaar

Voor kinderen in deze leeftijd zijn vriendschappen erg belangrijk. Ze spelen vooral met kinderen van de eigen sekse en gaan met hen vriendschappen aan. Doordat ze uitzoeken met wie ze het best kunnen opschieten, wisselen de combinaties nog wel eens. De omgang met leeftijdsgenoten en de gedragscodes in de groep bepalen hun gedrag. De vriendschappen en het samenspielen zijn belangrijk omdat de wederzijdse acceptatie en steun ze het gevoel geeft ergens bij te horen. En ook doordat ze zich dan kunnen vergelijken met de ander (mede door een competitie-element in hun spel in te brengen). Zo ontwikkelt hun identiteit zich en kunnen ze steeds beter reflecteren op zichzelf en wat hun mogelijkheden, beperkingen, (uiterlijke) kenmerken, wensen, gevoelens en eigenschappen zijn. Doordat kinderen leren zich beter in de situatie van andere kinderen te verplaatsen, maken ze grote stappen in het leren omgaan met conflicten en regels. Echter door de grote behoefte erbij te horen, de behoefte aan competitie en soms een van de groep afwijkende identiteit, kan op deze leeftijd buitensluiting en pesten ook een rol gaan spelen. Regels passen ze aanvankelijk star toe 'zoals het hoort'. Iets later gaan ze zich, mede door hun toenemende onafhankelijkheid en eigen mening, meer verdiepen in de bedoeling achter de regels en het gedrag van mensen. Tegelijkertijd kunnen hun vooroordelen toenemen onder invloed van volwassenen, leeftijdsgenoten en media. Tot slot worden kinderen in deze leeftijd door hun rijpingsproces emotioneel steeds stabiel. Ze kunnen in het begin nog wel stemmingswisselingen en angsten hebben door alle veranderingen, maar langzaam maar zeker komt er meer evenwicht en neemt hun zelfvertrouwen toe. <https://www.gezondekinderopvang.nl/themas-4-12-jaar/sociaal-emotionele-ontwikkeling/> leeftijdscategorie

Identiteit territoriaal gebied

Omdat kinderen in deze levensfase meer zelfstandig worden zullen de activiteiten die hier plaats vinden meer in kleine groepjes gebeuren. De kinderen zullen zich naast spelen ook meer gaan bezig houden met het leren. Dit betekent dat er gelegenheid moet zijn om te kunnen leren in kleinere groepen.

VUISTREGELS (ZETA)

Sociale veiligheid is onderdeel van de totale veiligheid van een omgeving. Een sociaal veilige omgeving is een omgeving zonder dreiging van geweld of confrontatie met geweld. Het gaat daarbij om ongewenst gedrag door mensen en om zowel de feitelijke criminaliteit als de onveiligheidsgevoelens. Aandacht voor sociale veiligheid richt zich op het beperken van de kans dat mensen slachtoffer worden van een asociale daad en op het verminderen of wegnemen van angstgevoelens bij mensen dat dit zou kunnen gebeuren.

Bij sociale veiligheid gaat het altijd om bescherming tegen door mensen veroorzaakte bedreigingen en criminaliteit. Voorbeelden, gerelateerd aan de gebouwde omgeving, zijn:

- » agressie/geweld (verbaal, fysiek, seksueel), terrorisme (is een vorm van geweld)
- » beroving
- » brandstichting
- » diefstal
- » graffiti
- » inbraak
- » intimidatie
- » onbedoeld gebruik (rondhangen)
- » vandalisme
- » verval en vervuiling.

De gevolgen van sociale bedreigingen kunnen overigens fysiek van aard zijn, zoals bij brandstichting en terrorisme. In objectieve zin betekent sociale veiligheid dat de omgeving vrij is van de genoemde bedreigingen en criminaliteit. In subjectieve zin betekent sociale veiligheid dat mensen zich veilig voelen.

Zichtbaarheid

Zichtbaarheid gaat om ‘zien en gezien worden’. Mensen willen zien en weten wat er in hun omgeving gebeurt en willen erop vertrouwen dat ook anderen dat zien en weten. Zichtbaarheid wordt voor een groot deel bepaald door overzichtelijkheid, zichtlijnen en verlichting, maar ook door aanwezigheid van mensen en toezicht. Zien en gezien worden moet breed worden opgevat. Het gaat ook om ‘horen en gehoord worden’ en niet in het minst om ‘kennen en gekend worden’. Dit betekent dat voldoende mensen aanwezig moeten zijn om te kunnen zien en horen en dat ook een bepaalde kleinschaligheid nodig is om de omgeving en de mensen daarin te kennen en gekend te worden.

Toezicht houden kan op verschillende manieren:

> formeel (door politie en/of beveiligers, bewakers, toezichthouders, stadswachten)

> semiformeel (door conciërges, huismeesters, conducteurs en/of andere functionarissen die niet als eerste taak het toezichthouden hebben)

> informeel (door omwonenden, passanten).

De vraag is wanneer toezicht wel of niet tot effectieve sociale controle leidt. In dit verband wordt ook wel de term ‘publieke familiariteit’ genoemd: als er vertrouwen is dat wordt ingegrepen en dat dit goed uitpakt (Blokland, 2009). Of ergens voldoende informeel toezicht is, hangt af van de aanwezigheid van mensen en van de functie(s) van een bepaalde plek en het gebruik van die functie(s). Monofunctioneel ruimtegebruik (zoals op een bedrijventerrein) betekent vaak dat op bepaalde tijden veel of juist geen mensen aanwezig zijn. Bij multifunctioneel ruimtegebruik is de kans op aanwezigheid van mensen gedurende meerdere dagdelen groter. Als menselijk toezicht door omstandigheden niet voldoende aanwezig is kan toezicht ook door middel van camera’s worden gehouden.

10-12 jaar

Ook 10-12-jarigen zijn erg gericht op leeftijdsgenoten. Ze willen graag dat kinderen van hun eigen leeftijd hen positief beoordelen en proberen zich daarom te onderscheiden. Tegelijkertijd willen ze graag dat de groep hen accepteert en conformeren ze zich aan de groepsnormen. Ook het vergelijken met anderen om een steeds sterkere eigen identiteit te ontwikkelen gaat in deze leeftijdsfase door. Ze zijn hierin wel kritischer want ze kijken ook hoe ze niet willen zijn. De groep is zo een belangrijk middel om zichzelf te leren kennen en verder te ontwikkelen. Ook is de groep op deze leeftijd belangrijk om zich veilig te voelen. Loyaliteit in vriendschappen is van toenemend belang. Elkaar afvallen doe je niet en dat maakt vriendschappen ook hechter.

De tegenstrijdige behoefte om zich enerzijds te willen onderscheiden, een eigen identiteit te ontwikkelen en anderzijds om erbij te horen kan een voedingsbodem vormen voor pesten, machtsuitoefening en groepsdruk. Kinderen kunnen samen bijvoorbeeld een kind pesten omdat het er anders uitziet en het onder druk zetten om iets te doen zodat het wel bij de groep mag horen. En andere kinderen kunnen meedoen aan het pesten omdat ze niet ook kans op buitensluiting willen lopen. Met de identiteitsontwikkeling neemt de behoefte aan zelfstandigheid, privacy, een eigen mening en verantwoordelijkheid toe. Kinderen in deze leeftijd raken ook maatschappelijk meer betrokken en gaan nadenken over levensvragen, wat goed en slecht is en waarden en normen. In gesprekken hierover hebben ze wel vaak nog een mening waarvan ze denken dat voor hen belangrijke volwassenen die op prijs stellen. Dit is overigens anders als het gaat om de regels en het gedrag van ouders en andere volwassenen, daarover zijn ze door hun groeiende autonomie steeds kritischer.

Tot slot begint ook de puberteit. De combinatie van alle sociaal-emotionele veranderingen met hormonale veranderingen kan ervoor zorgen dat kinderen even wat minder emotioneel stabiel zijn en minder zelfvertrouwen hebben.

Identiteit territoriaal gebied

Bij deze doelgroep spelen zowel groeps- als individuele activiteiten een grote rol bij de identiteit van de ruimte. In deze levensfase is de zelfstandigheid al in zulke mate toegenomen dat ze zich ook willen kunnen terugtrekken. De overgang van openbaar naar privé wordt hier dus erg interessant. Er zullen veel plekken komen om afgeschermd aan school te kunnen werken, zowel in groepen als individueel. Ook zal verantwoordelijkheidsgevoel een rol gaan spelen.

(Gezonde kinderopvang, z.d.)

Eenduidigheid

Eenduidigheid en duidelijkheid in de zonering en markering van ruimten betekent dat zowel voor gebruikers als voor beheerders duidelijk moet zijn welke status en functie een gebied heeft (privé, semi-privé, semi-openbaar of openbaar) en wie voor het beheer verantwoordelijk is. Motto: alles is van iemand en niets is van niemand. Goede grenzen geven de mogelijkheid de omgeving te kunnen ‘begrijpen’, en daarmee een gevoel van controle en veiligheid. “Good fences make good neighbours.” Een wereld zonder grenzen is niemandsland zonder sociale cohesie (Habraken 2004). De functie van een plek moet eenduidig en duidelijk zijn door vorm en inrichting. Zo is het niet handig in drukke verkeersruimten verblijfsplekken te maken die het verkeer hinderen, zoals bankjes die in looproutes staan. Of andersom: het is ook niet handig door ruimten, die zijn bedoeld voor verblijf te veel routes te laten lopen.

Semi-private en semi-openbare ruimten leveren in gebruik en beheer vrijwel altijd problemen op als niet duidelijk is voor wie en voor wat die ruimten bestemd zijn en wie ze beheren. Meestal spreekt het gebruik voor zich: een winkel, een terras, een parkeerplaats. Soms is het lastig om de functie te (her)kennen zoals dat is bij onbestemde gebieden, opslagplaatsen en overgangsgebieden tussen binnen en buiten. Dergelijke gebieden kunnen als ‘niemandsland’ worden beschouwd, waarvoor niemand zich verantwoordelijk voelt. Openbare ruimte kan in particulier eigendom zijn. De eigenaar kan dan eisen stellen aan het gebruik en (on)toegankelijkheid en ook de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) geldt daar. Een APV is een regeling die geldt voor iedereen binnen de gemeente. Als een eigenaar eigen eisen stelt aan het gebruik kan dat onduidelijke situaties geven. Een duidelijke en eenduidige routing met goede oriëntatiemogelijkheden is belangrijk voor een positieve beleving. Het is voor gebruikers belangrijk zich goed te kunnen oriënteren. De structuur (wegen/paden/gangen) moet duidelijk en logisch zijn met goede oriëntatiemogelijkheden. Dat geldt vooral voor gebruikers die niet bekend zijn met de situatie ter plaatse, wat overigens in alle situaties zo kan zijn: altijd en overal zijn en komen mensen wel eens ergens voor het eerst. Gebruikers moeten weten waar ze zijn, in één oogopslag begrijpen welke kant ze op moeten, mogen niet kunnen verdwalen en moeten weten hoe ze bij gevaar een veiliger heenkomen kunnen vinden. Een eenduidige en duidelijke routing geeft bovendien een bundeling van voetgangersstromen, waardoor mensen zich veiliger voelen. Decoratieve elementen en kleur kunnen goed als oriëntatie- en identificatiemiddel dienen. Informatie en bewegwijzering tenslotte moeten eenduidig, duidelijk en redundant zijn. Als dat niet zo is kan dat bij gebruikers verwarring en onzekerheid geven, waardoor onveiligheidsgevoelens ontstaan.

Toegankelijkheid

De gebouwde omgeving moet voor gewenst en bedoeld gebruik en voor hulpdiensten goed toegankelijk zijn, terwijl ze waar nodig ontoegankelijk moet zijn voor ongewenst en onbedoeld gebruik.

Een definitie van toegankelijkheid is:

Toegankelijkheid van de gebouwde omgeving is de eigenschap van buitenruimten, gebouwen en woningen die maakt dat mensen er kunnen doen wat zij er volgens de bestemming moeten kunnen doen (Wijk, 2008).

Toegankelijkheid wordt grotendeels bouwkundig geregeld. Het gaat om het gemak waarmee de ruimte kan worden bereikt, gebruikt, en weer verlaten (vluchten), rekening houdend met de diversiteit aan gebruikersgroepen en hun fysieke en mentale mogelijkheden en beperkingen. Buitenruimten, gebouwen en woningen moeten daarbij ook goed toegankelijk en bereikbaar zijn voor hulpdiensten. Hekken en paaltjes kunnen deze toegankelijkheid ernstig belemmeren. Ontoegankelijkheid wordt zowel fysiek als organisatorisch geregeld. Fysiek kan dit door afsluiting (deuren, hekken, poortjes e.d.), organisatorisch door toezicht en handhaving. Op stille uren kunnen toegangen en delen van een gebouw worden afgesloten, om zodoende de rest van de verkeersstromen te bundelen (voidmanagement). Op drukke uren is crowdmanagement nodig voor het goed organiseren van de mensenstromen, vooral ook tijdens het vluchten.

Het voordeel van toegankelijkheid voor bedoeld gebruik is evident.

Aantrekkelijkheid

Sociale veiligheid is gebaat bij een omgeving waaraan zichtbaar zorg en aandacht is besteed.

Zichtbaarheid, toegankelijkheid en eenduidigheid (de voorgaande drie vuistregels) zijn de eerste voorwaarden voor een aantrekkelijke omgeving. Daarnaast gaat het om zes andere voorwaarden:

1. Esthetische kwaliteit

Mensen kunnen vorm, afmetingen, textuur, decor, kleur, akoestiek, geur en muziek individueel verschillend waarderen, maar voelen zich onbehaaglijk als vorm en inrichting niet passen bij hun culturele verwachtingen en persoonlijke identiteit. Daarbij gelden een aantal universele waarden: zo is 'natuur' (groen, water, zon, luwte) meestal aantrekkelijk en zijn grootschalige omgevingen minder aantrekkelijk, bijvoorbeeld omgevingen als La Défense te Parijs, de Uithof te Utrecht en de Bijlmer. Mensen kunnen zich daar nietig voelen en daardoor onveilig. Een goed voorbeeld is de belevingskwaliteit van het nieuwe metrostation Souterrain Den Haag.

2. Een aantrekkelijk functieaanbod

Voor aantrekkelijkheid moeten faciliteiten worden geboden waar gebruikersgroepen behoefte aan hebben. Er moet een reden zijn om ergens te willen komen. De grootste attractie van de publieke ruimte en de stad bijvoorbeeld blijkt het kijken naar andere mensen (Gehl et al, 2006). Een veronderstelling dat gebruikers aan bepaalde faciliteiten behoefte hebben hoeft niet altijd te kloppen. Het komt voor dat (bijvoorbeeld) een hangplek voor jongeren wordt ontwikkeld, waar deze geen gebruik van willen maken. Overleg met toekomstige gebruikers helpt zulke missers te vermijden.

3. Onderhoud en beheer

Onderhoud en beheer bepalen sterk de aantrekkelijkheid van een ruimte. Schoon en heel is aantrekkelijker dan vuil, kapot, stinkend en verwaarloosd. Leegstand, bouwterreinen en braakliggende gebieden vormen zwakke plekken waar verval vaak begint. Gebieden die niet meer worden gebruikt en van niemand meer zijn, worden overgeleverd aan ongewenst gebruik. Dat is vaak zichtbaar door verwaarlozing, vernielingen, onkruid en vuilnis. Met als effect dat mensen de omgeving gaan mijden (Van Gernerden en Staats, 2006). Aan de andere kant, het streven mag ook niet een optimaal onderhouden plek zijn (schoon en heel), waar niemand gebruik van maakt (Deben en Brunt 2001). Het zijn de veel gebruikte en geliefde plekken die het meest slijten en om vervanging en reparatie vragen. Levendig gebruik brengt een zekere rommeligheid met zich mee.

4. Esthetische duurzaamheid

Een bijzonder aandachtspunt is de esthetische 'houdbaarheid'. Als de verschijningsvorm van een gebouw sterk aan mode onderhevig is kan de esthetische aantrekkelijkheid snel verouderd raken. Buitenruimten, gebouwen en woningen moeten kunnen worden aangepast aan functiewijzigingen en aanpassingen aan de eisen van nieuwe tijden. Bekend is dat daarvoor een zekere mate van overdimensionering in ruimte nodig is.

5. Technische duurzaamheid

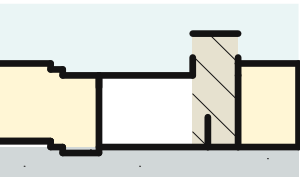
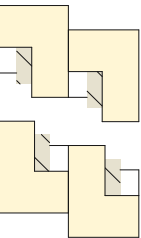
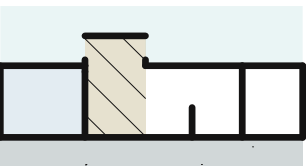
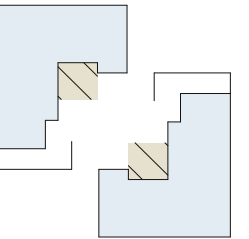
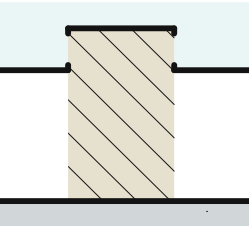
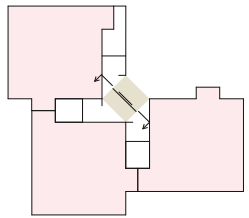
De inrichting (materialen, objecten) moet een zekere mate van robuustheid hebben, om bijvoorbeeld intensief gebruik te kunnen weerstaan en vandalismebestendig te zijn. 'Hufterproof' en 'targethardening' (technische maatregelen voor het voorkomen van delicten en de gevolgen daarvan) worden in dit verband vaak genoemd. In sommige situaties is dat nodig, zoals in drukke publieksruimten, hoewel er ook een opvatting is dat een mooie vormgeving en subtiel materiaalgebruik vandalisme juist tegengaat.

6. Sociale duurzaamheid

Veiligheidsgevoelens zijn sterk gerelateerd aan de sociale cohesie in de buurt (o.a. Blokland, 2009). De saamhorigheid tussen bewoners onderling heet sociale duurzaamheid. Als bewoners bereid zijn zich actief voor de buurt in te zetten, elkaar te helpen, elkaar kennen en samen dingen ondernemen voelt de buurt veiliger. Veranderingen, zeker snelle veranderingen in een buurt verminderen het gevoel van sociaal vertrouwen en herkenbaarheid. Overigens is het voor sociale veiligheid niet nodig dat mensen vaste, sterke banden hebben in de buurt. Daarvoor zijn zwakke en losse verbindingen voldoende (Lucassen en Wilems, 2007). In de directe woonomgeving is het voldoende als mensen weten dat ze terug kunnen vallen op buurtgenoten (o.a. Blokland, 2009).

(kennisplein, 2019)

IN-BETWEEN SPACE

Tijdens het vooronderzoek en het analyseren heb ik een methode ontdekt die interactie op bepaalde plaatsen in de school kan bevorderen. Deze methode heet 'the in-between' en is bedacht door Herman Hertzberger. In-between, in het Nederlands 'het tussen' is een gebied dat tussen de openbare ruimte en prive ruimte zit. Hertzberger zorgt ervoor door middel van deze ruimte dat het verschil tussen prive en openbaar samensmelt. De overgang tussen deze twee wordt minder hard. Het gebied heeft een flexibel gebruikt, wat de gebruiker van het gebied de mogelijkheid geeft om het zelf in te delen.

Dit gebied zorgt er namelijk voor dat er interactie ontstaat. Een voorbeeld die overeenkomt met deze in-between space is een spelend kind voor het huis waar hij woont. Voor hem is het spelen op de stoep al een gebied waarin hij zweeft tussen de openbare ruimte (de weg) en de prive ruimte (thuis). Het kind heeft hier nog geen gevoel van onveiligheid, omdat hij/zij nog dichtbij zijn moeder is die hem in de gaten kan houden. Aan de andere kant is voor moeder de stoep nog geen gevaarlijk terrein. Voor haar kan het gevoel van openbaar gebied bijvoorbeeld pas buiten haar straat of dorp komen. Dit voorbeeld laat dan ook zien dat in-between een flexibele ruimte is, wat door elk persoon anders kan worden geïnterpreteerd.

Het concept in-between is door hem gebruikt in de Montessori school. Voor elk lokaal zit een gebied dat als ingang kan worden beschouwd. Het licht hoger dan de rest van de school en wordt verlicht door de dakramen. Zowel bij de onderbouw, als middenbouw en bovenbouw zijn deze lichtkoepels aanwezig, maar steeds in een ander formaat, wat opvallend is. Voor de groepsruimten zijn er dus verschillen aanwezig voor in-between spaces. Het verschil zit hem in de leeftijd van de kinderen. Zo is er bij de onderbouw maar een zo'n in-between aanwezig. Deze wordt dan ook gedeeld door drie lokalen en dient als een entree van alle lokalen bij elkaar. Dit zorgt hier voor een geborgen ervaring van de ruimte. De drie lokalen hebben als het ware dus maar een entree. Bij de middenbouw zijn er per groepsruimte twee van deze gebieden aanwezig. Dit laat zien dat de identiteit van de groepsruimten zelfstandiger wordt. Deze zijn van elkaar gescheiden maar zitten nog wel samen in een gebied. Bij de bovenbouw zijn er per lokaal in-between spaces aanwezig. Deze zijn volledig van elkaar gescheiden en hebben geen relatie met elkaar. Zo is te zien dat de in-between spaces met de leeftijd van de kinderen mee groeien.

SCHALEN

Voor het onderzoek heb ik het analyseren opgedeeld in verschillende delen. In zowel de verschillende vuistregels en in verschillende schaalniveau's. Door op deze manier mijn analyses te doen kon ik voor mijn eigen ontwerp een goede basis leggen. De schaalniveau's die ik heb gebruikt tijdens het analyseren zijn de volgende drie;

- » Groepsruimten
- » Leerpleinen
- » Gemeenschappelijk

De schaalniveau's zijn ingedeeld op prive (groepsruimte), semi-prive/semi-openbaar (leerpleinen) en openbaar (gemeenschappelijk). Door deze schaalniveau's als basis te nemen kan ook de verhouding tussen deze gebieden goed worden benadrukt. Deze gebieden spelen namelijk een grote rol in het gevoel van sociale veilig

VISUELE ANALYSE

BASISSCHOLEN

DE VISUELE ANALYSES DIE IN DEZE BIJLAGE ZULLEN ZITTEN ZIJN OVER TWEE PAGINA'S VERSPREID. DIT BETEKEND DAT DEZE OPEN NAAST ELKAAR MOETEN LIGGEN.

DE VISUELE ANALYSES ZIJN GEKOPPELD AAN DE TEXTUELE ANALYSES IN HET VERSLAG. HET IS DE BEDOELING DAT DEZE NAAST ELKAAR LIGGEN OM HET BEST EEN OVERZICHT TE KRIJGEN.

DE TEKSTUELE ANALYSE BEGINT OP PAGINA NUMMER: 15

MONTESSORI SCHOOL DELFT

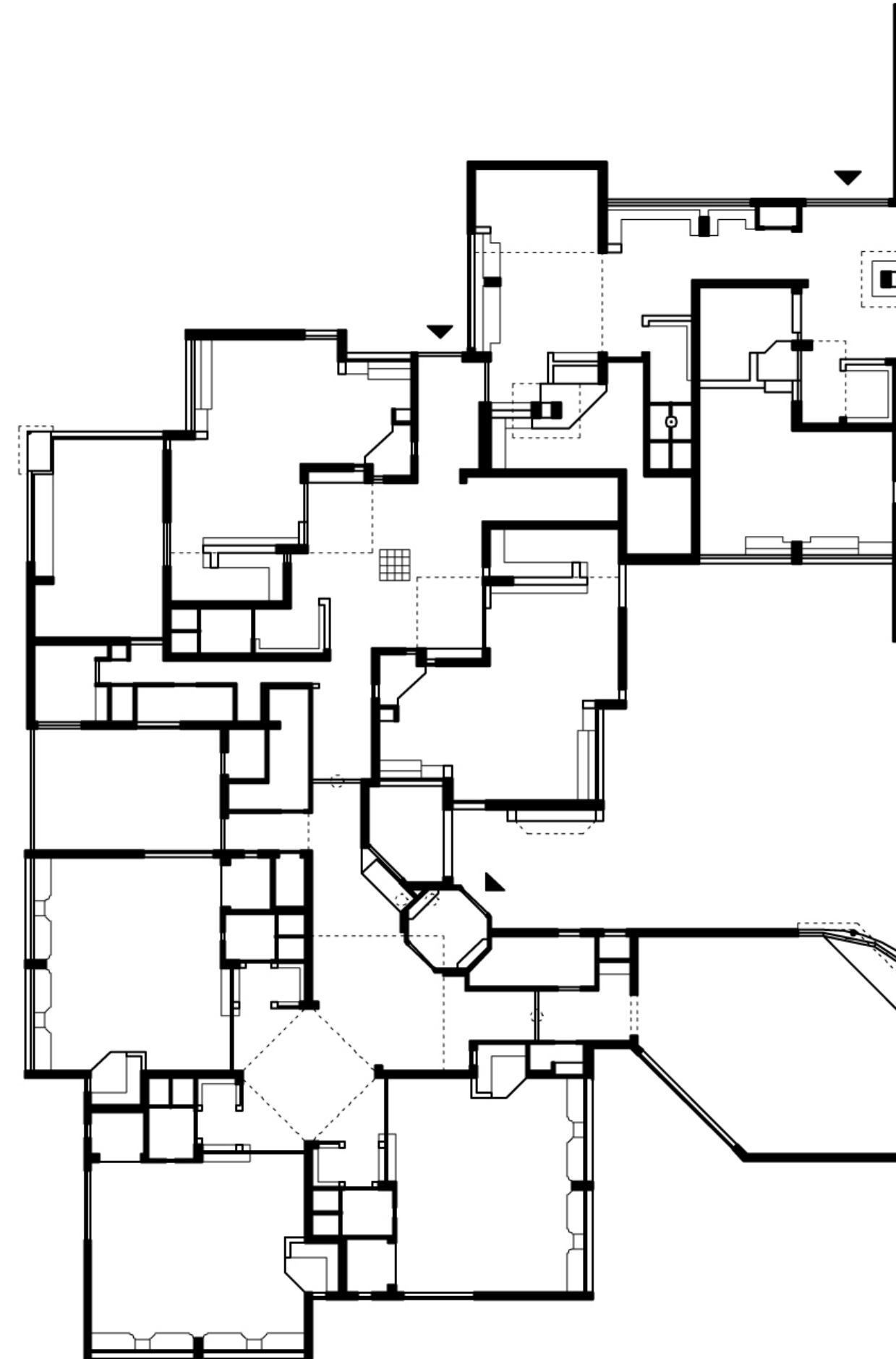
HERMAN HERTZBERGER
(1960)

‘UITBEREIDINGEN

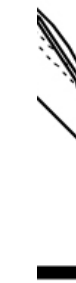
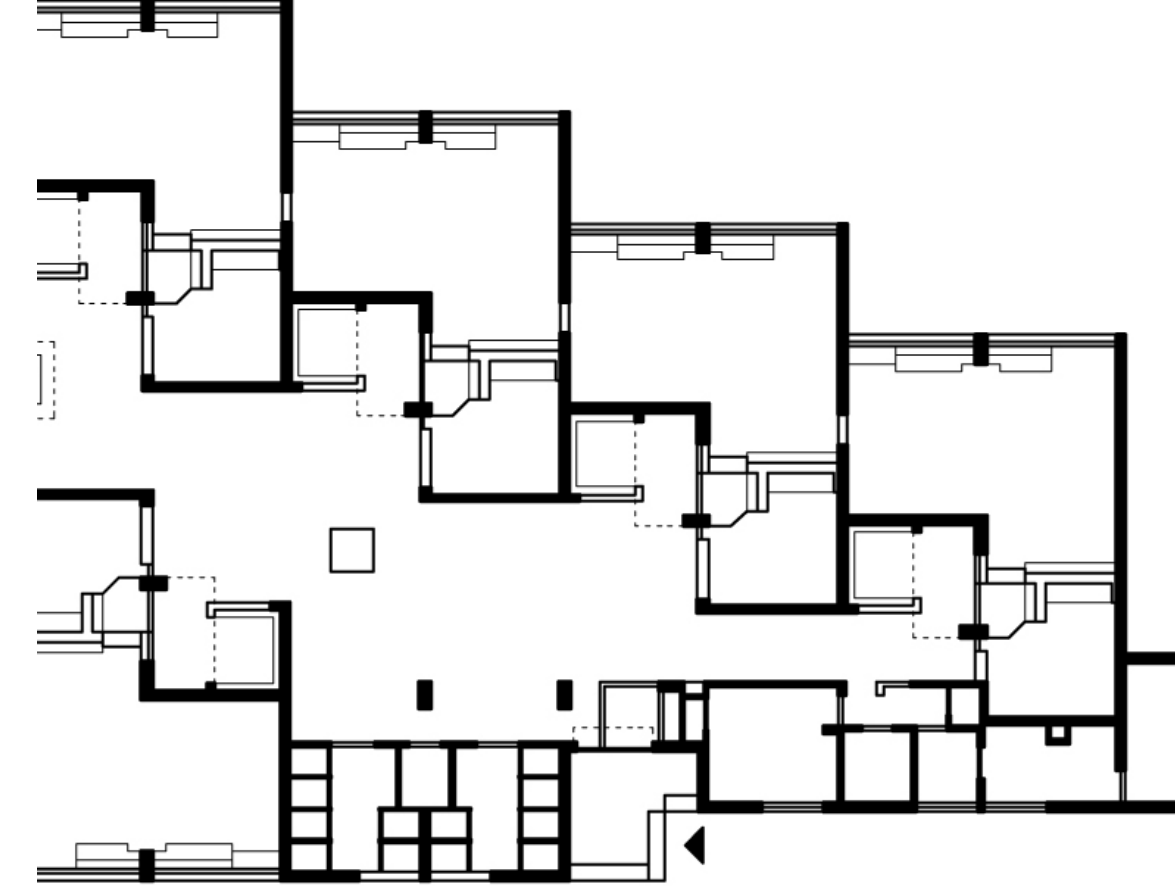
1968 - 1970

1977 - 1981

2009 - 2011’

14

‘IN-BETWEEN’

‘TERRITORIUM’

‘LEER MIJ HET ZELF TE DOEN!’

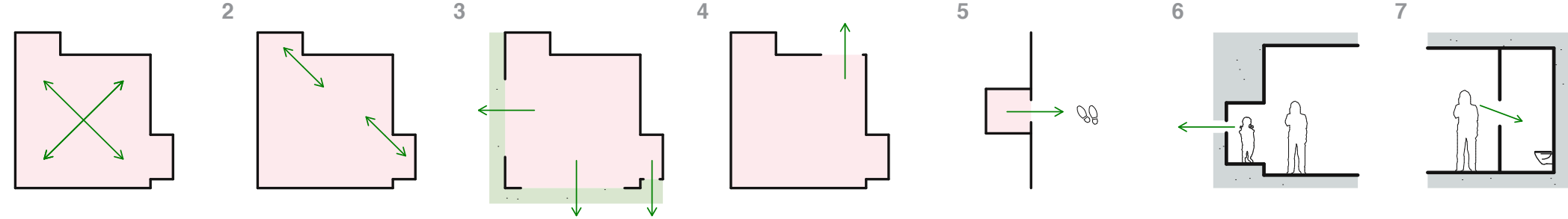
‘MONTESSORIONDERWIJS’

‘SCHAKELING GROEPSRUIMTEN’

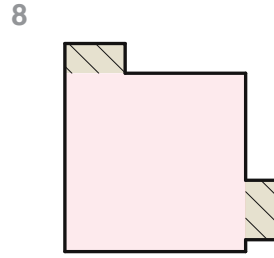
15

GROEPS-
RUIMTE

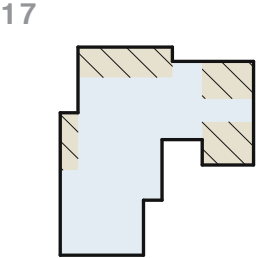
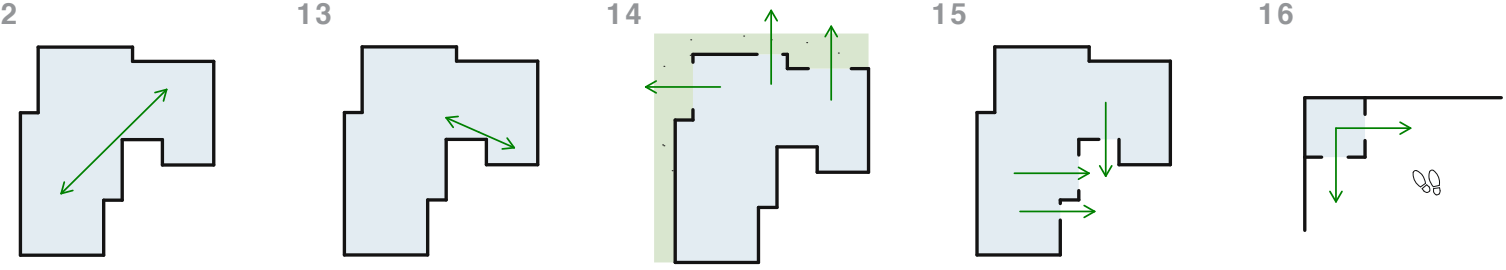
ZICHTBAARHEID

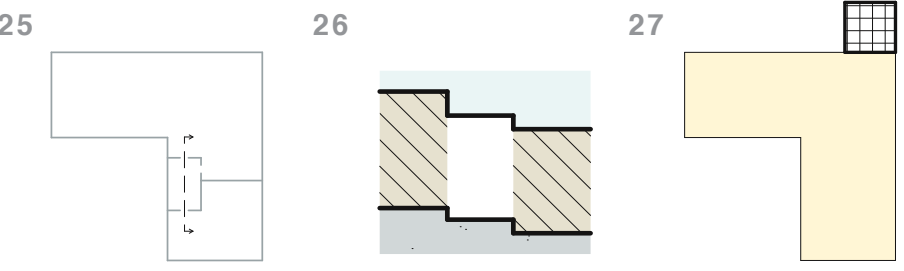
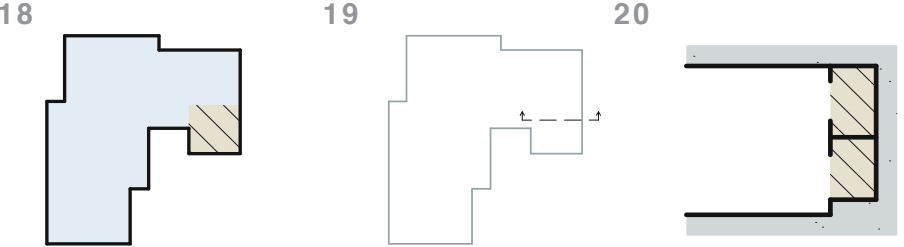
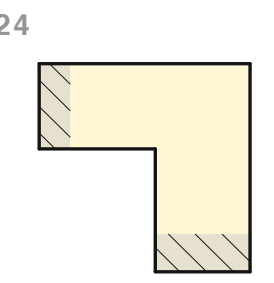
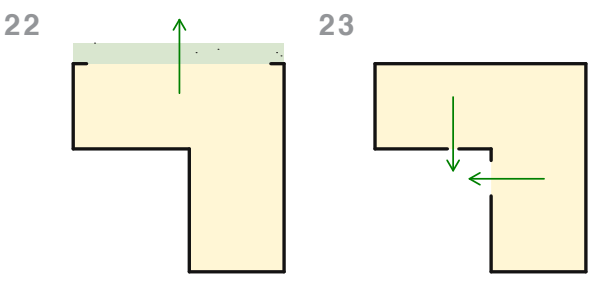
EENDUIDIGHEID

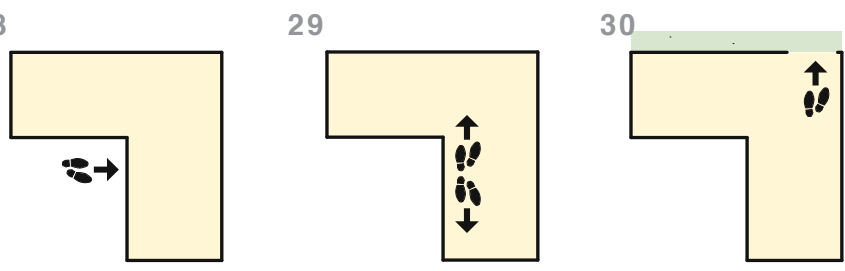
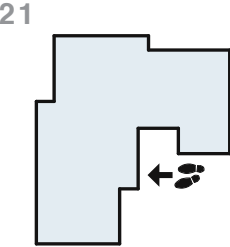
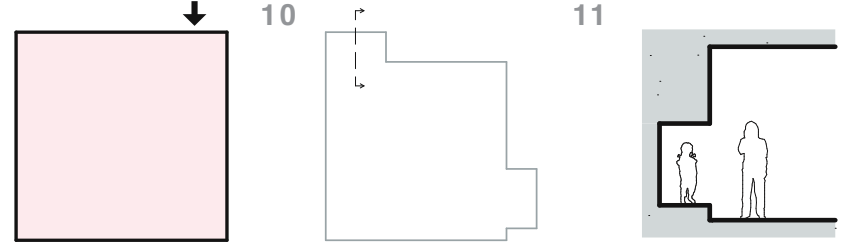
GROEPS-
RUIMTE

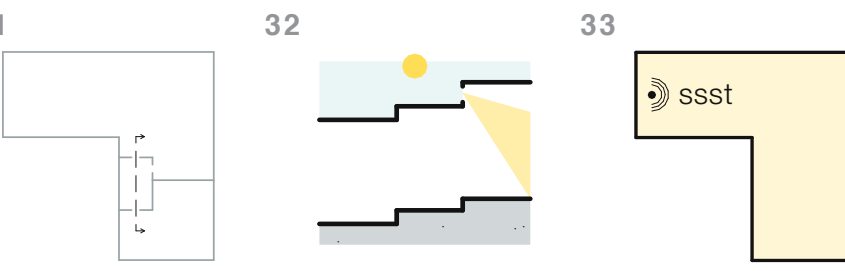
GROEPS-
RUIMTE

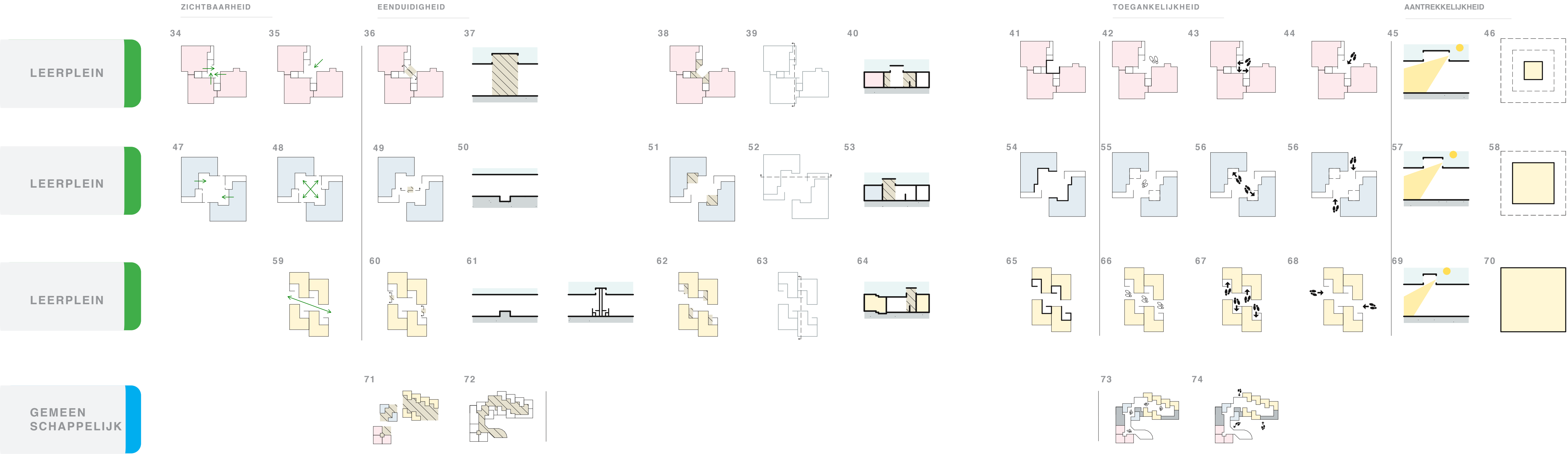
TOEGANKELIJKHEID

AANTREKKELIJKHEID

MONTESSORI SCHOOL, HERMAN HERTZBERGER (1960)

MONTESSORI SCHOOL, HERMAN HERTZBERGER (1960)

FOTOCOLLAGE

TERRITORIAAL GEBIED ONDERBOUW

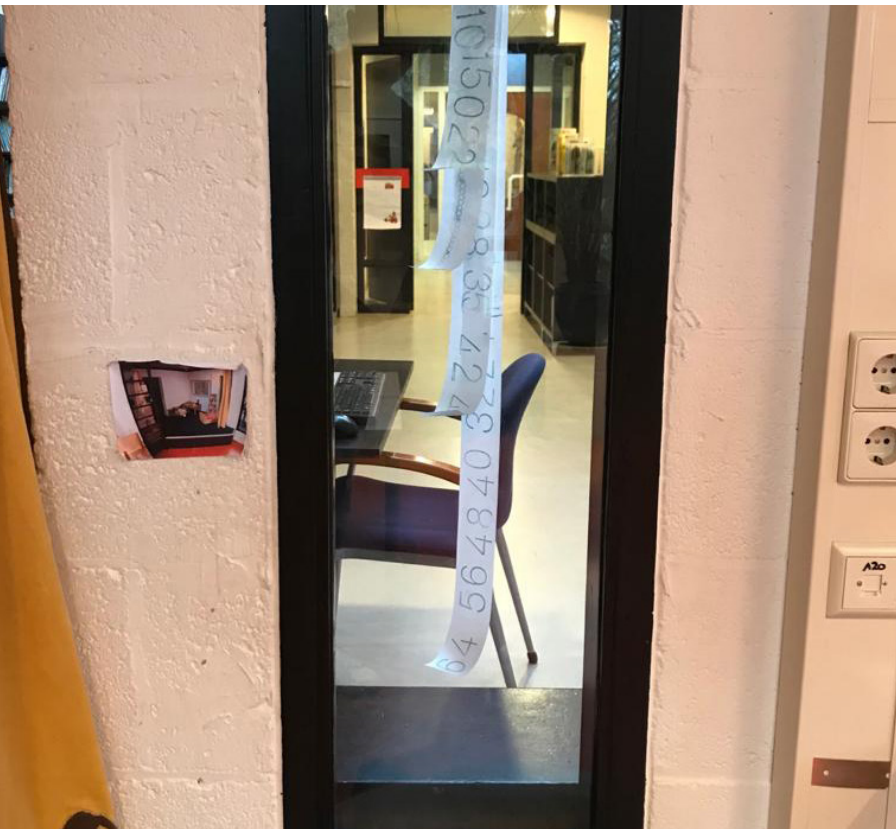
'BOOMHUT' MIDDENBOUW

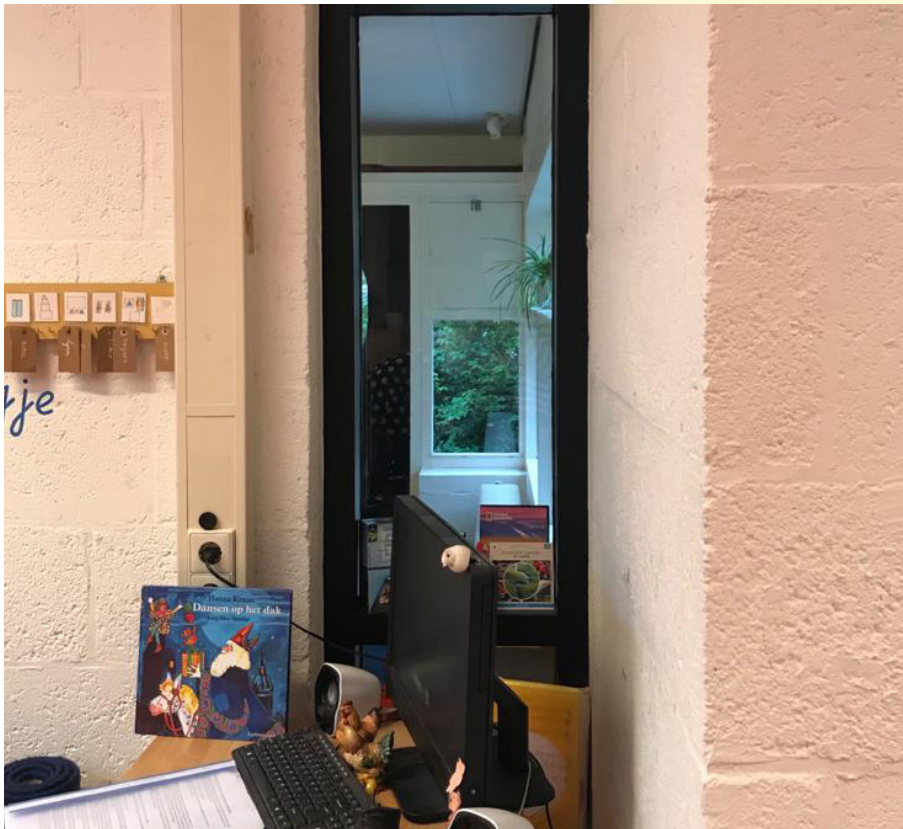
NIS ONDERBOUW

TERRITORIAAL GEBIED ONDERBOUW

'BOOMHUT' MIDDENBOUW

SCHEIDING BOVENBOUW

LEERPLEKKEN IN GANG

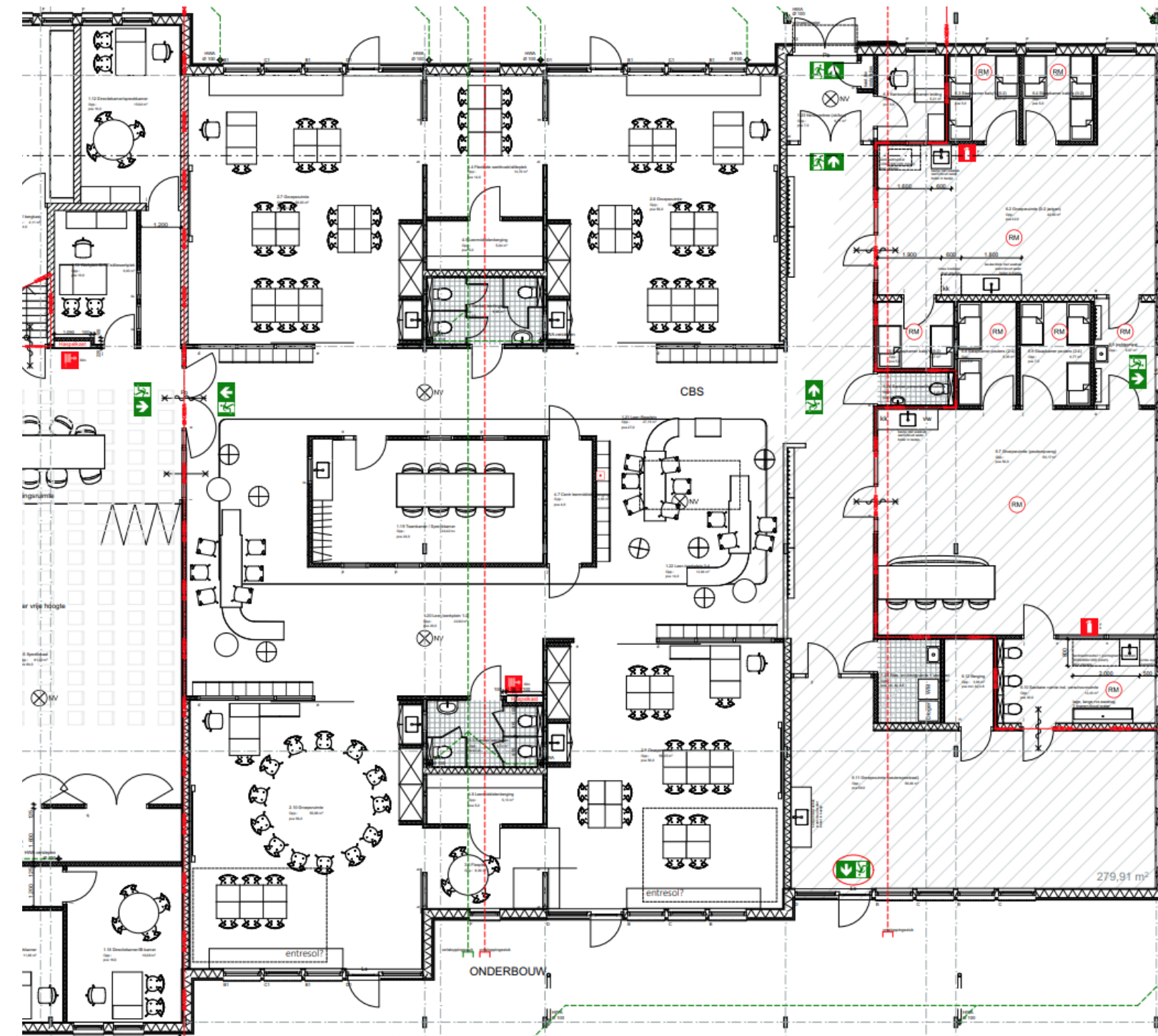
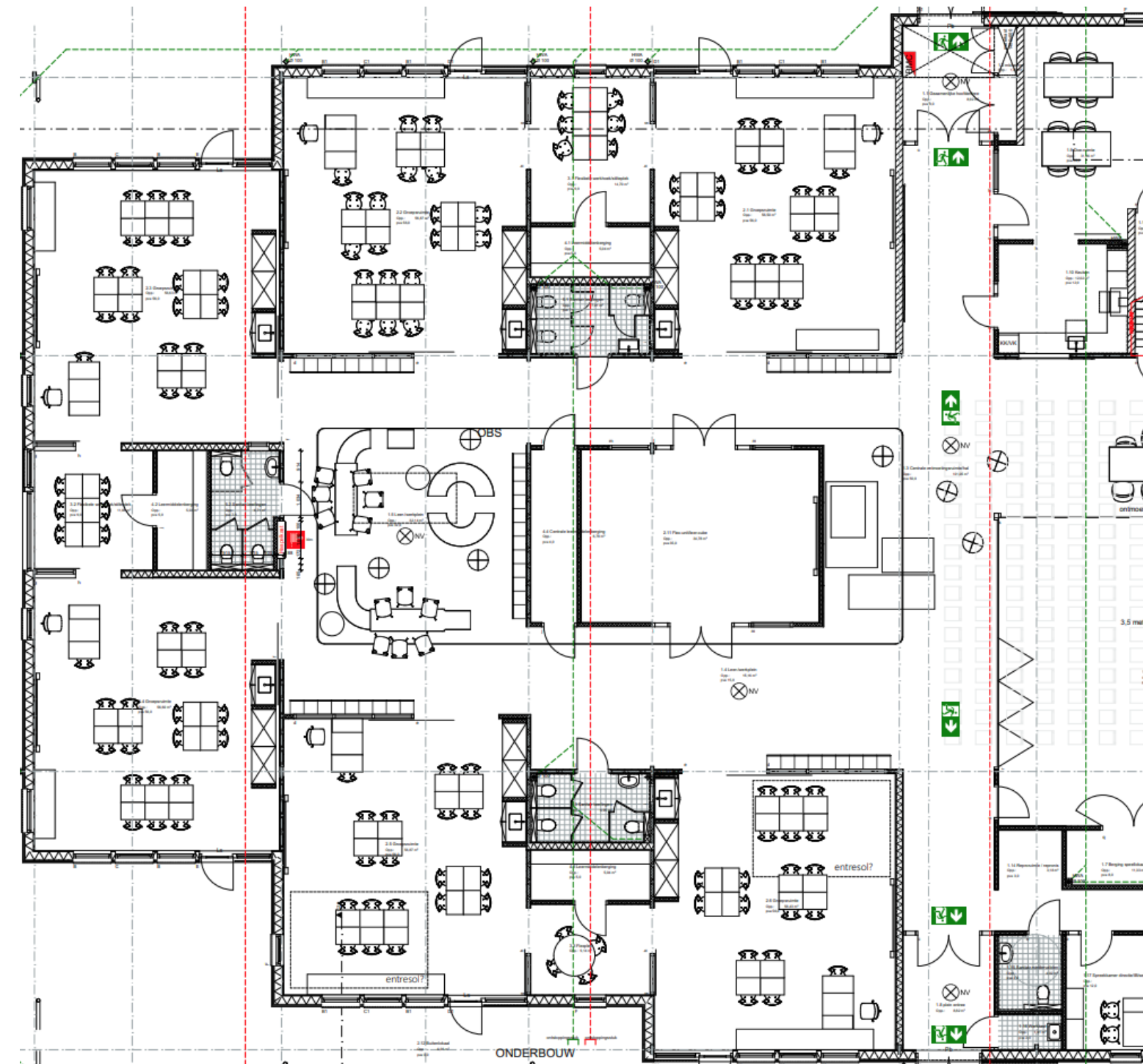
HERKENNINGSPUNT

ZONERING

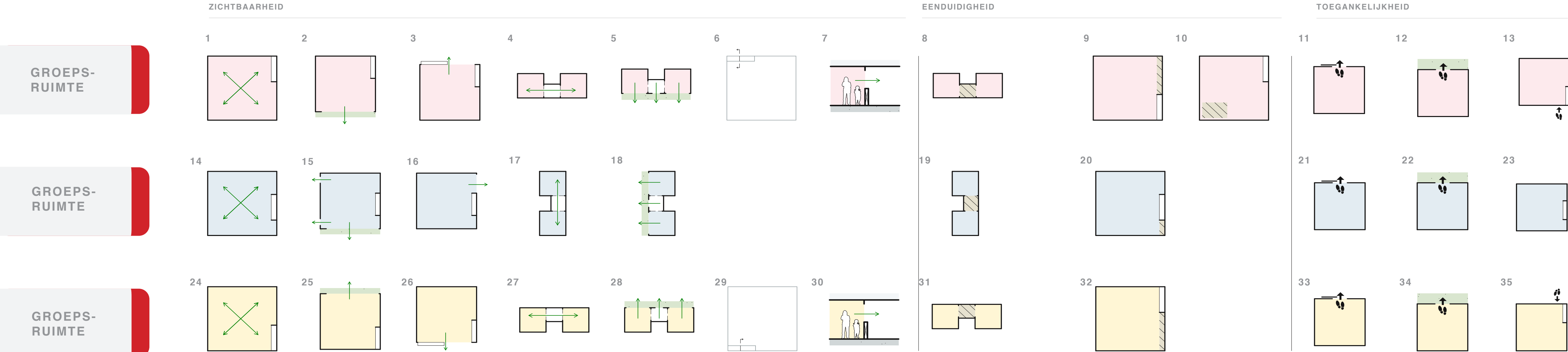

KINDCENTRUM
SLOCHTERVELDWEG
VAN MANEN EN ZWART
(2019)

‘SCHEIDING
SCHOLEN’

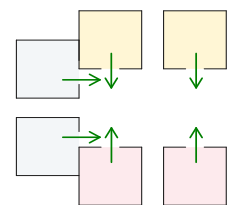
‘COMPACT’
‘VISUELE
BLOKKADE’

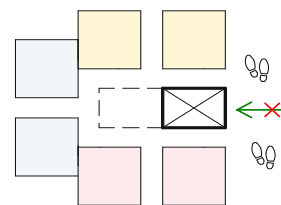
LEERPLEIN

ZICHTBAARHEID

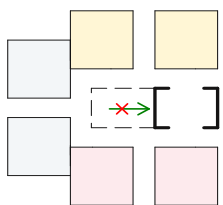
36

37

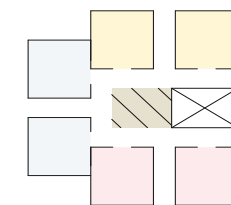

38

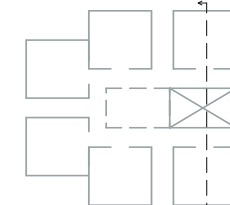

EENDUIDIGHEID

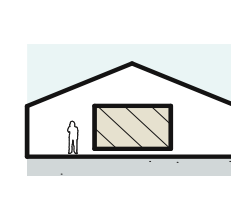
39

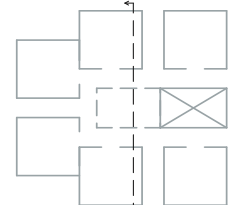
40

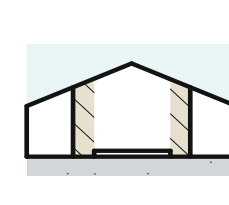
41

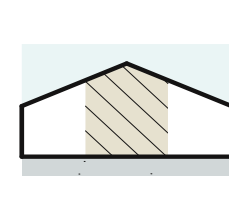
42

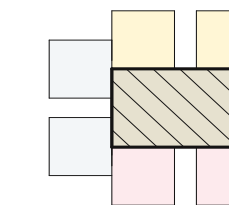
43

44

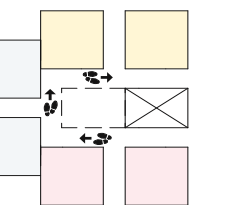

45

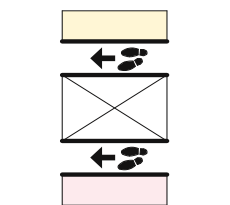

TOEGANKELIJKHEID

46

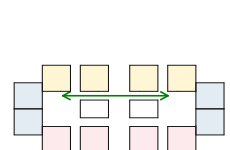

47

ZICHTBAARHEID

48

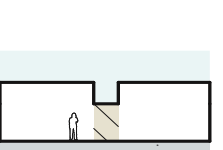

EENDUIDIGHEID

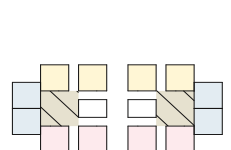
49

50

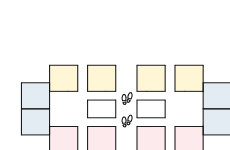

51

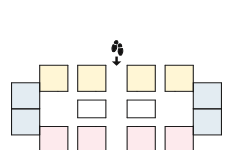

TOEGANKELIJKHEID

52

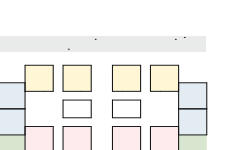

53

AANTREKKELIJKHEID

54

GEMEENSCHAPPELIJK

TERRITORIAAL GEBIED ONDERBOUW

'BOOMHUT' MIDDENBOUW

NIS ONDERBOUW

ZONLICHT TOETREDING GROEPSRUIMTE

'BOOMHUT' MIDDENBOUW

TERRITORIAAL GEBIED MIDDENBOUW

TERRITORIAAL GEBIED ONDERBOUW

'BOOMHUT' MIDDENBOUW

SCHEIDING BOVENBOUW

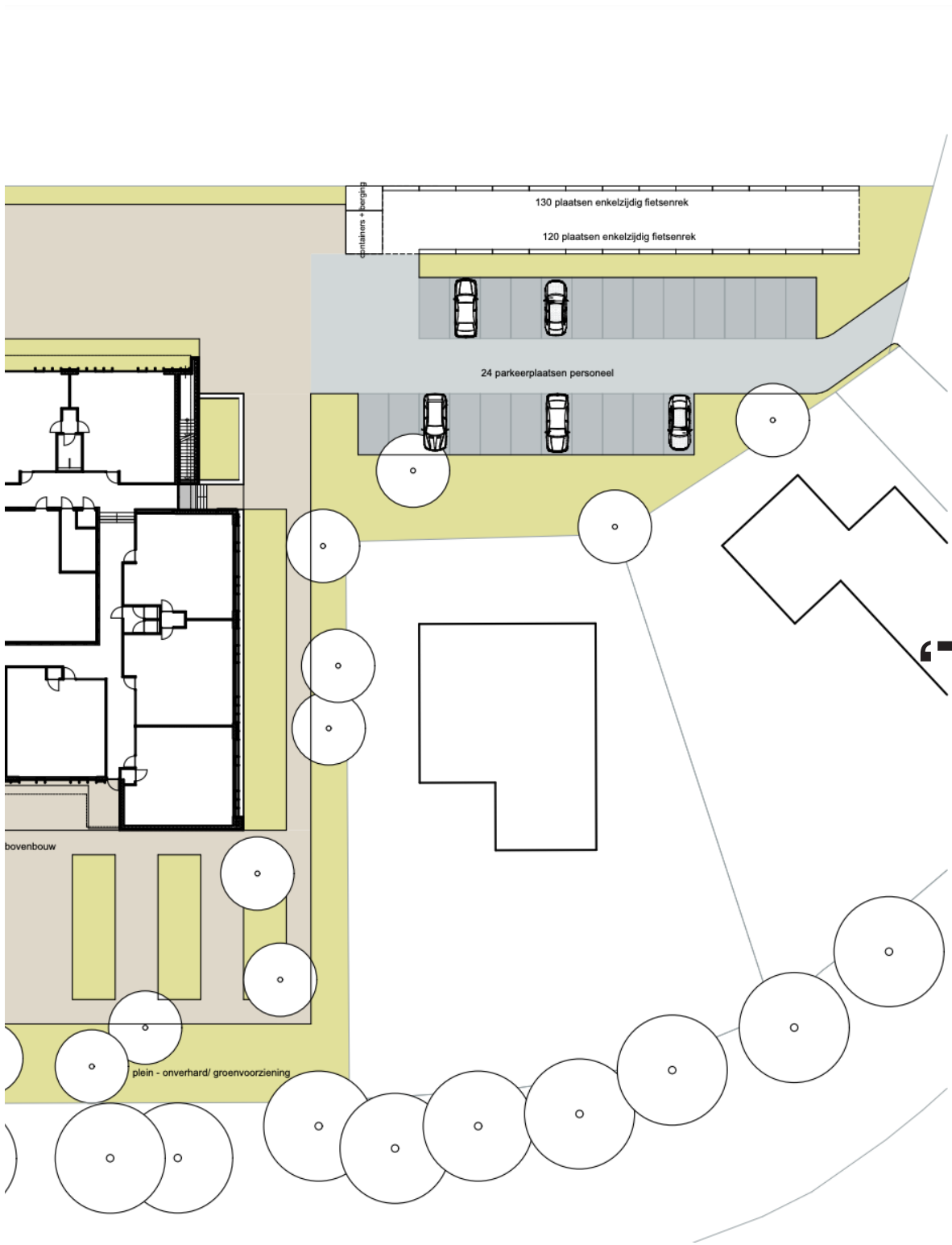
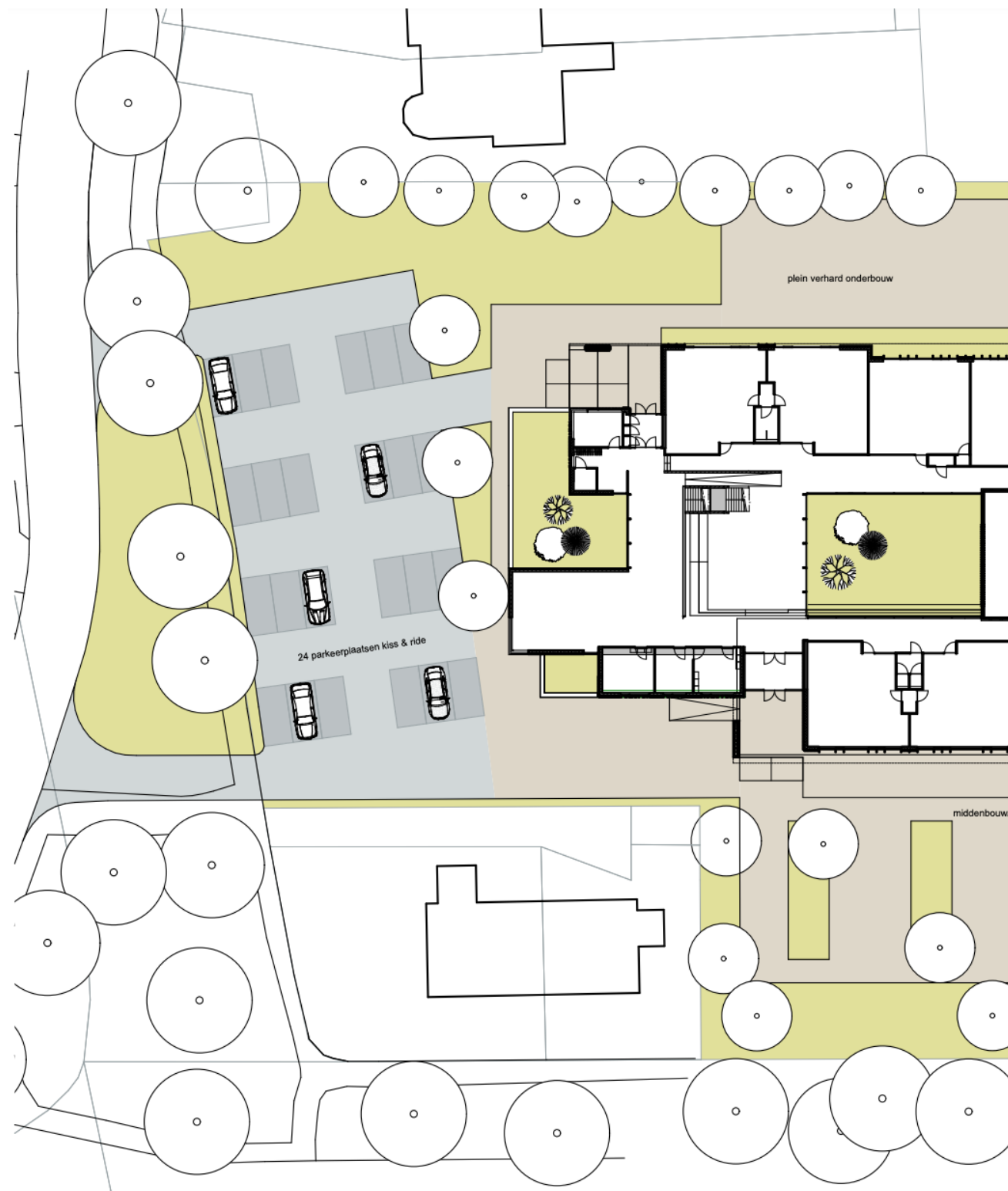

LEERGANG

HERKENNINGSPUNT

ZONERING

SINT
NICOLAASSCHOOL
MAAS ARCHITECTEN
(2018)

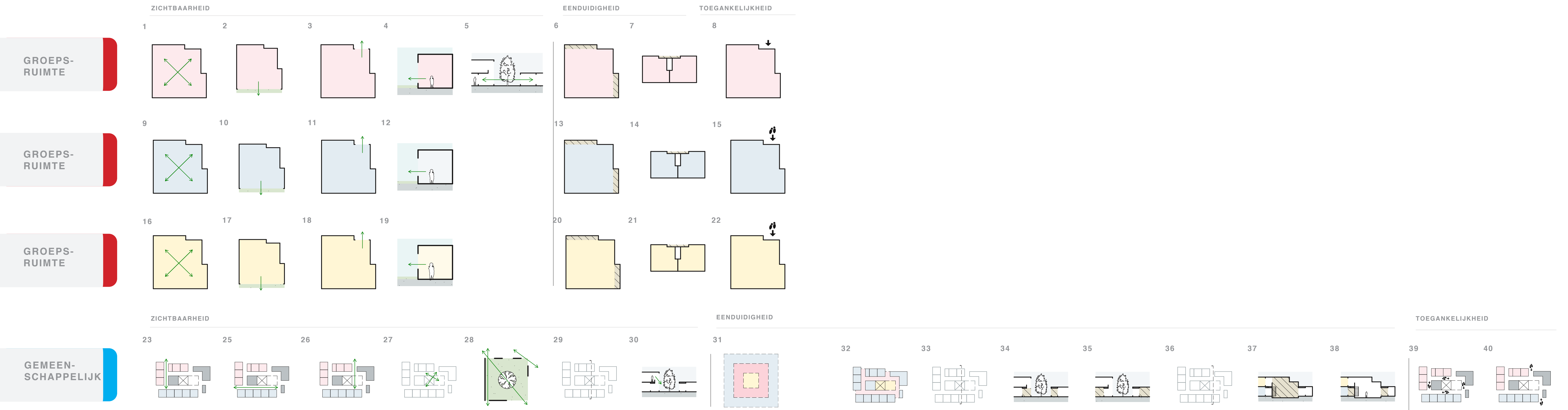
‘KLOOSTEROMGANG’

‘TRANSPARANT’

‘ZIEN EN GEZIEN
WORDEN’

‘PATIO’

SINT NICOLAASSCHOOL, MAAS ARCHITECTEN (2018)

ZITKUIL GEEFT OPENBAAR GEBIED AAN

'BOOMHUT' MIDDENBOUW

HOGE BEGLAZING VOOR LICHTE RUIMTE

ZICHT OP PATIO VANAF LOKAAL

SPREEKKAMERS MET LAAG PLAFOND

HOEK IN GROEPSRUIMTE

ZICHT OP OVERKANT DOOR PATIO

ENTREE'S GROEPSRUIMTEN

ZICHT OP BUITEN VANAF LOKAAL

AANGEVEN VERKEER DOOR PLAFOND

KINDCENTRUM
WIJLAND
TENW ARCHITECTEN
(2019)

‘GEZAMENLIJKE HAL’

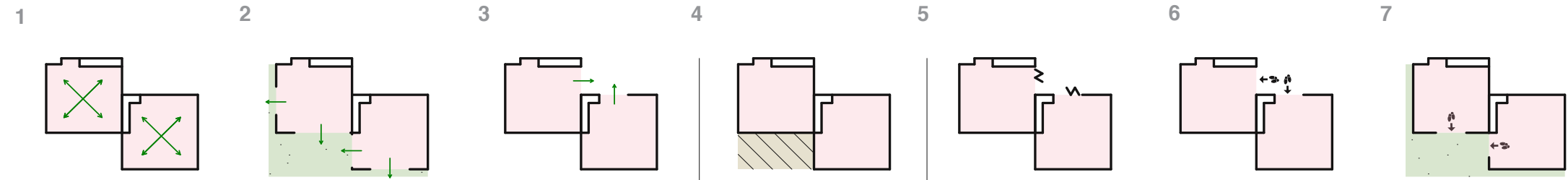
‘ZONERING’

‘GEDEELDE
BUITENRUIMTE’

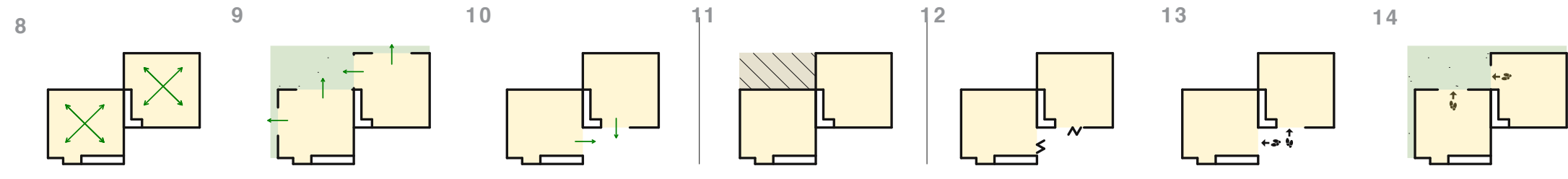
‘VISUELE BLOKKADE’

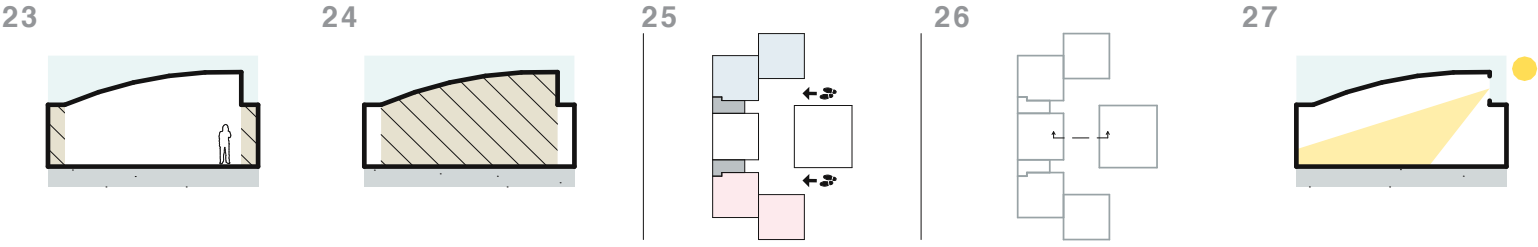
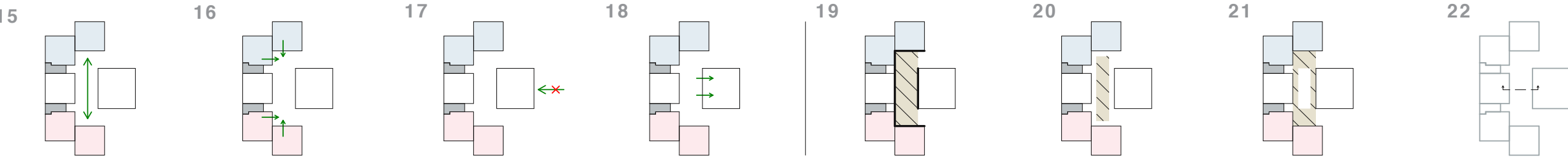
GROEPS-
RUIMTE

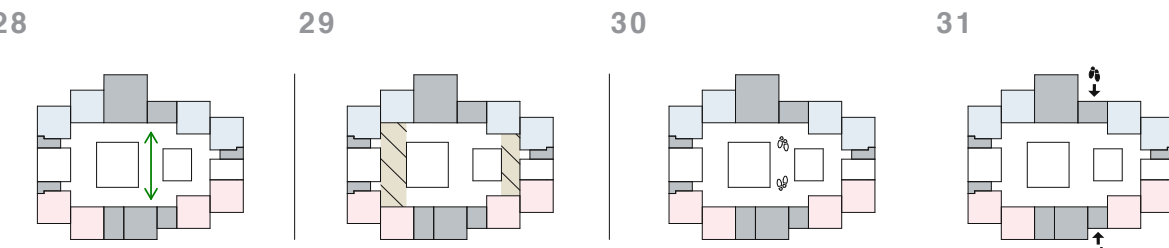
GROEPS-
RUIMTE

LEERPLEIN

GEMEEN-
SCHAPPELIJK

BORDJES VOOR ORIENTATIE

SPEELTOESTEL

LAGER PLAFOND BIJ KANTOOR

TOEGANG TOT EIGEN BUITENGEBIED

GANG VAN OPENBAAR NAAR LEERPLEIN

LEERPLEIN

HARMONICA DEUR ALS ENTREE

GEMEENSCHAPPELIJK GEBIED

BEGLAZING TOT AAN DE GROND

VOLLEDIG ZICHT OP LEERPLEIN

VISUELE ANALYSE

BASISMODEL

DE VISUELE ANALYSES ZIJN GEKOPPELD AAN DE TEXTUELE ANALYSES IN HET VERSLAG. HET IS DE BEDOELING DAT DEZE NAAST ELKAAR LIGGEN OM HET BEST EEN INDRUK TE KRIJGEN VAN HET ONTWERP. DE TEKSTUELE ANALYSE VAN MIJN BEROEPSPRODUCT BEGINT OP PAGINA NUMMER: 16.

BASISMODEL

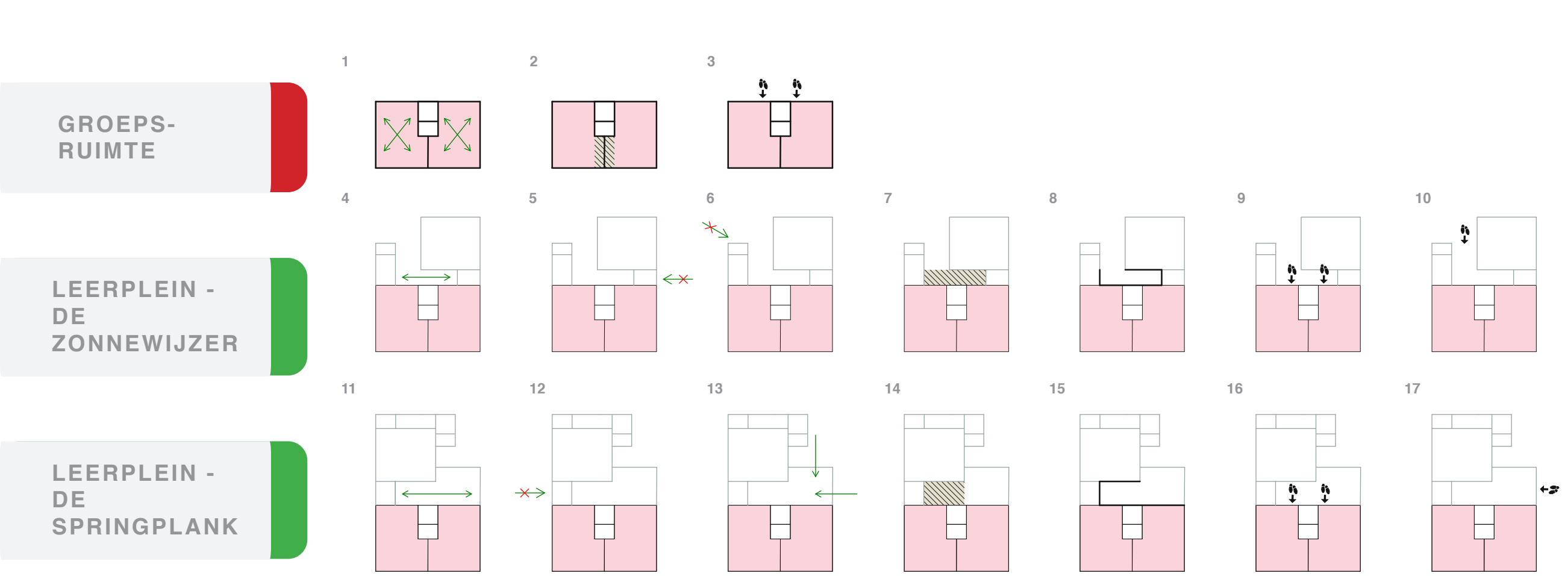
DE UNIE

ARCHITECTEN

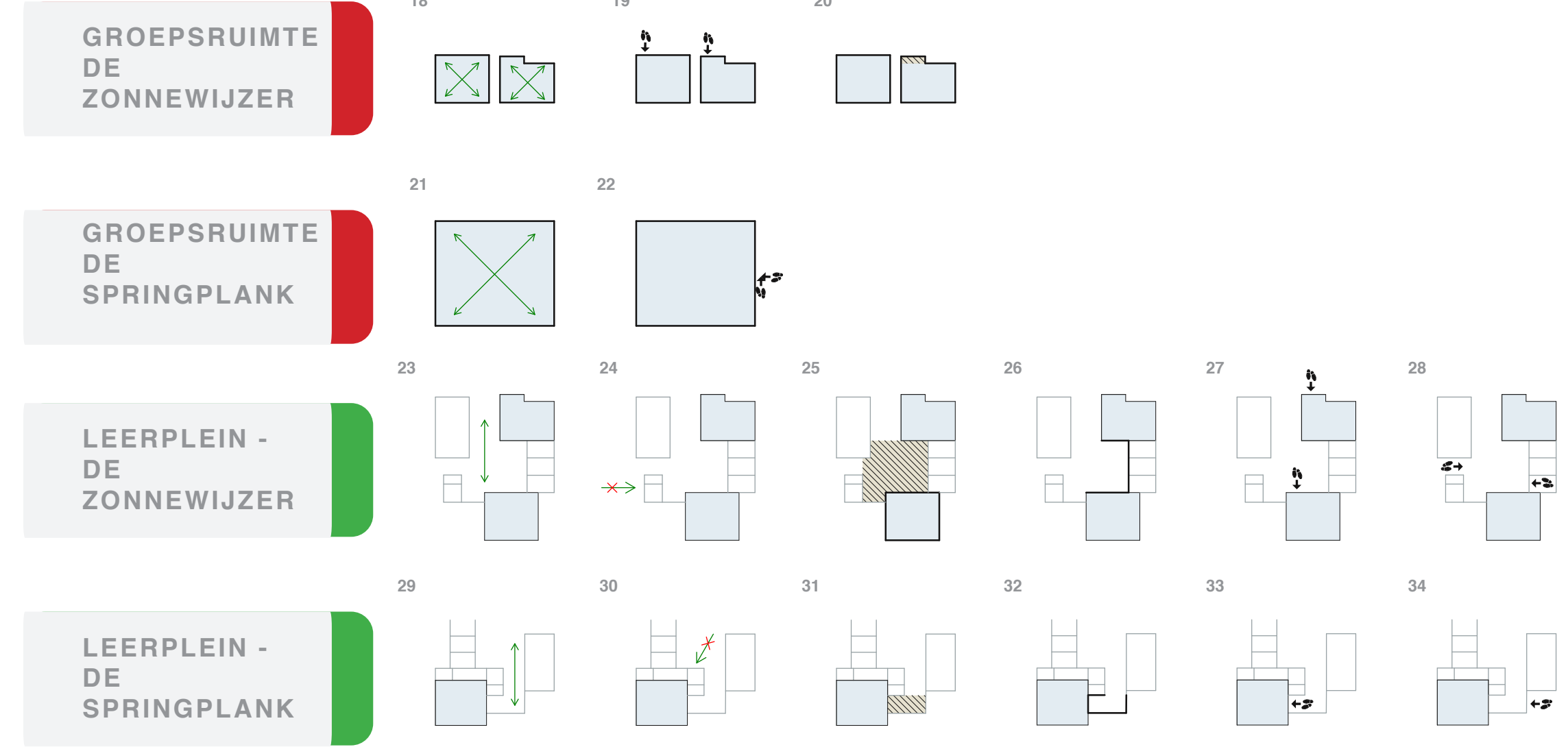

Kindcentrum Siddeburen 25-03-2020

BASISMODEL - ONDERBOUW

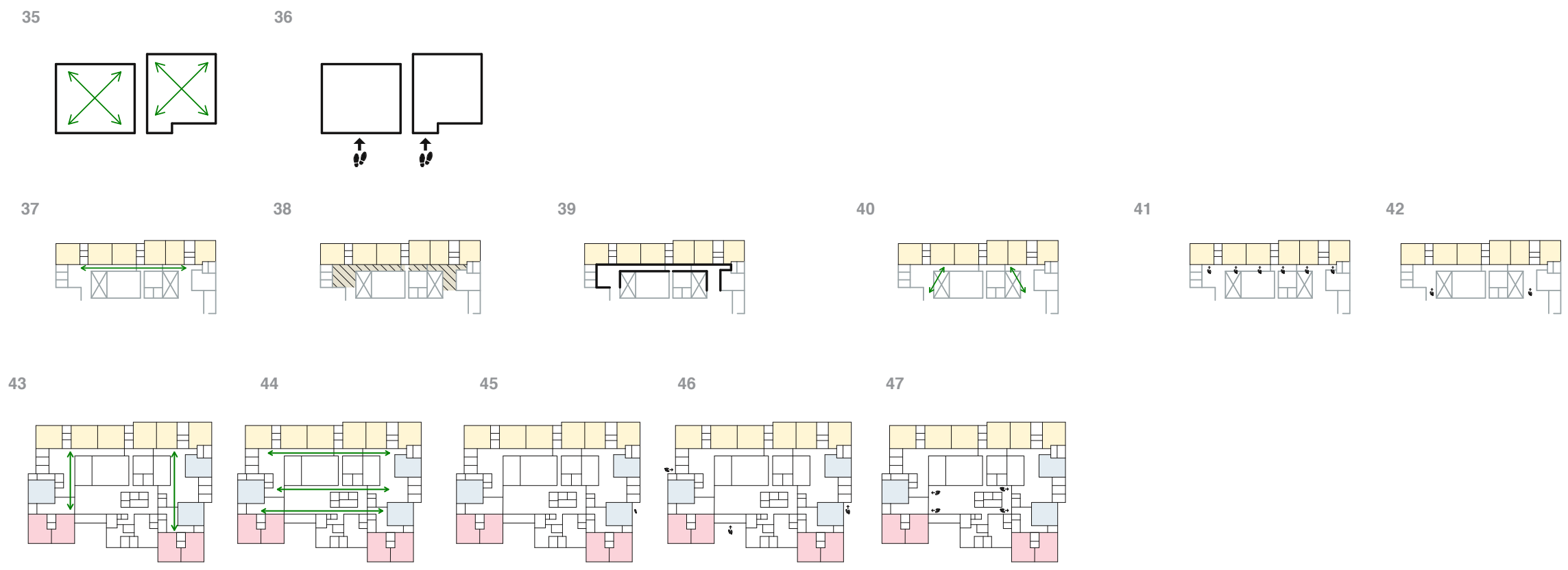
BASISMODEL - MIDDENBOUW

LEERPLEIN -
DE
SPRINGPLANK

LEERPLEIN -
DE
ZONNEWIJZER

LEERPLEIN -
DE
SPRINGPLANK

VISUELE ANALYSE

BEROEPSPRODUCT

DE VISUELE ANALYSES ZIJN GEKOPPELD AAN DE TEXTUELE ANALYSES IN HET VERSLAG. HET IS DE BEDOELING DAT DEZE NAAST ELKAAR LIGGEN OM HET BEST EEN INDRUK TE KRIJGEN VAN HET ONTWERP. DE TEXTUELE ANALYSE VAN MIJN BEROEPSPRODUCT BEGINT OP PAGINA NUMMER 18.

MODEL BEROEPS PRODUCT

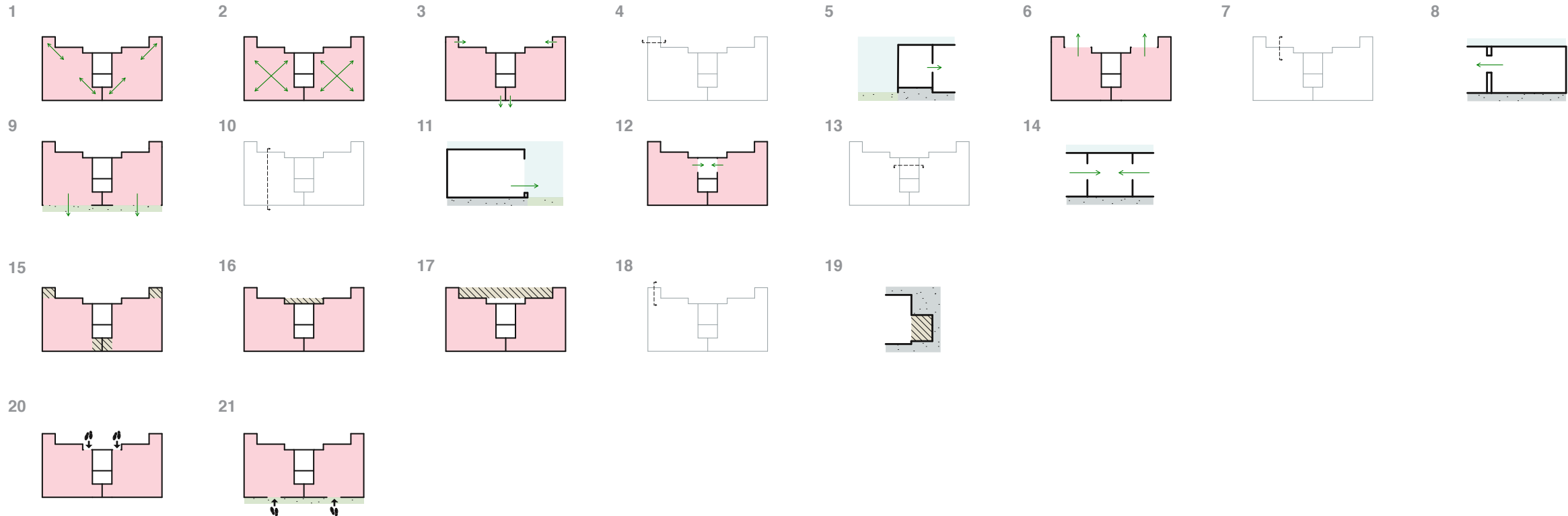
CBS DE ZONNEWIJZER & OBS DE SPRINGPLANK - ONDERBOUW GROEPSRUIMTE

ZICHTBAAR-
HEID

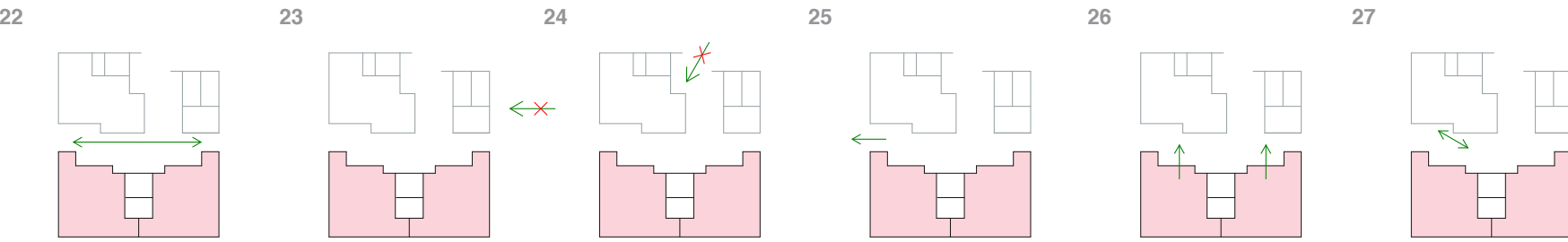
EENDUIDIG-
HEID

TOEGANKELIJK-
HEID

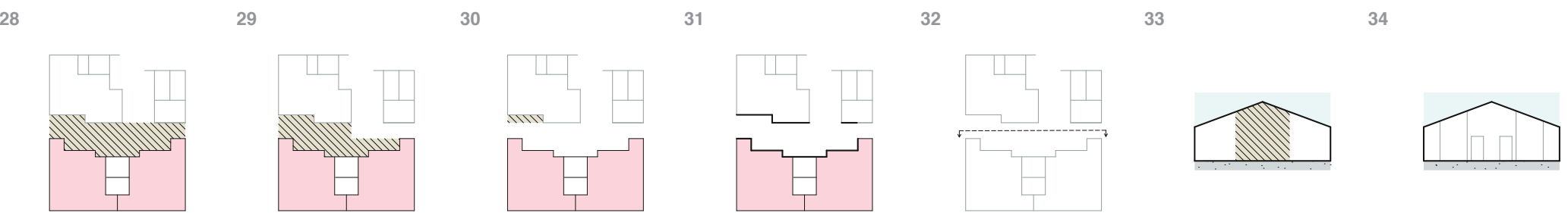

OBS DE SPRINGPLANK - ONDERBOUW
SPEELPLEIN

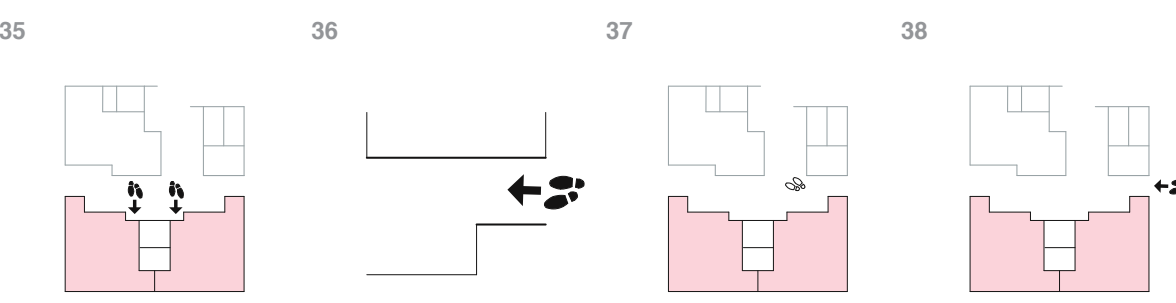
ZICHTBAAR-
HEID

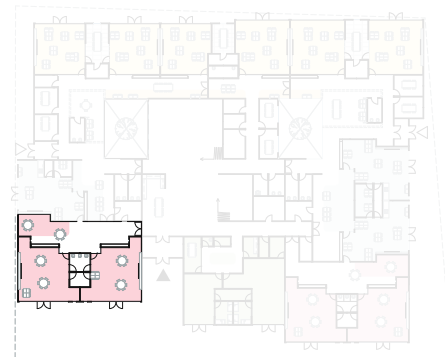
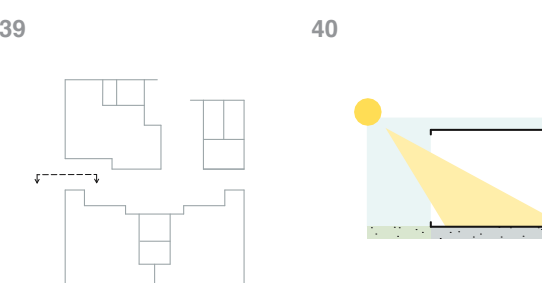
EENDUIDIG-
HEID

TOEGANKELIJK-
HEID

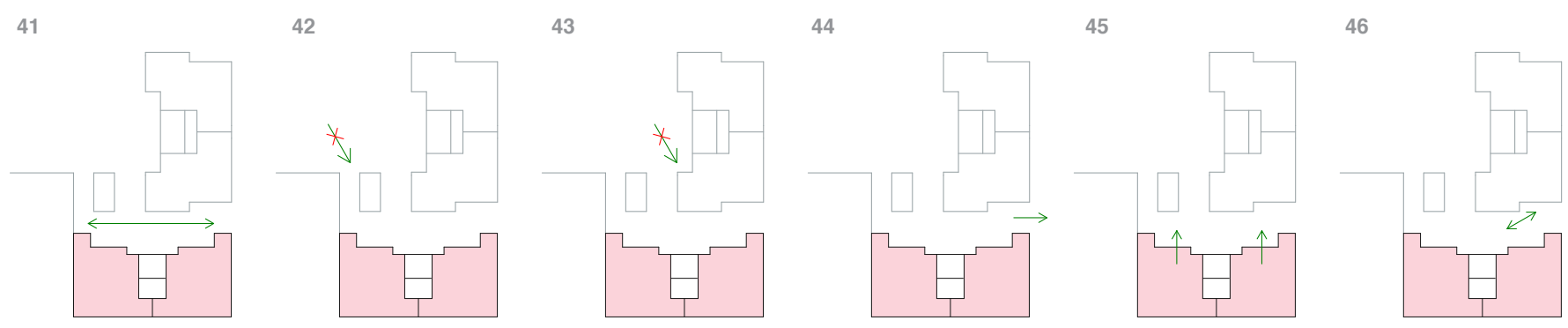

AANTREKKELIJK-
HEID

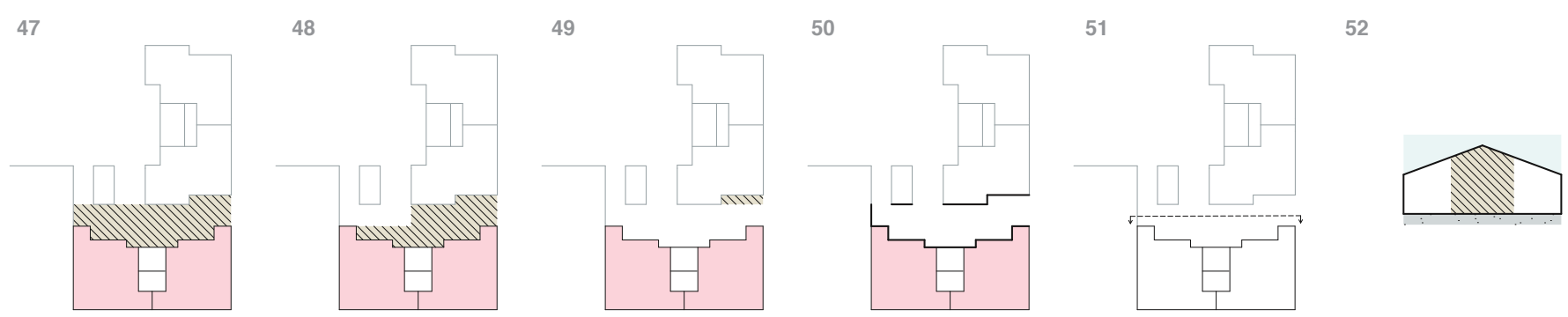

CBS DE ZONNEWIJZER - ONDERBOUW
SPEELPLEIN

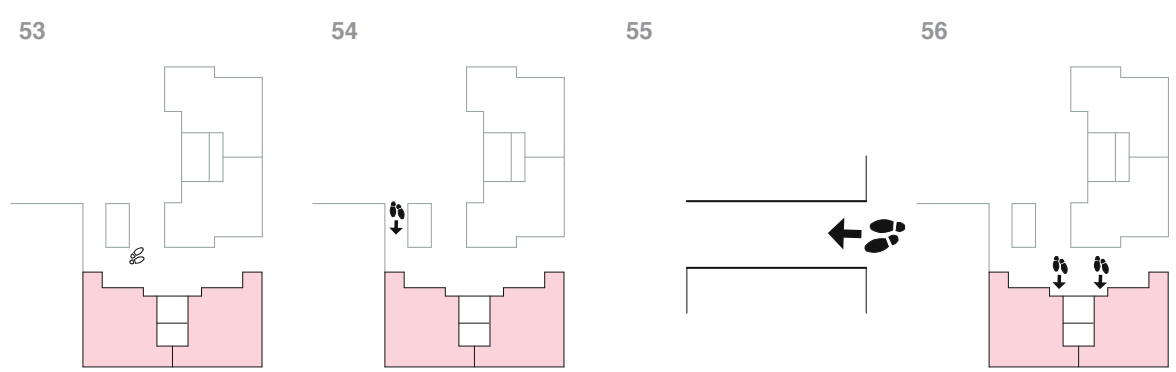
ZICHTBAAR-
HEID

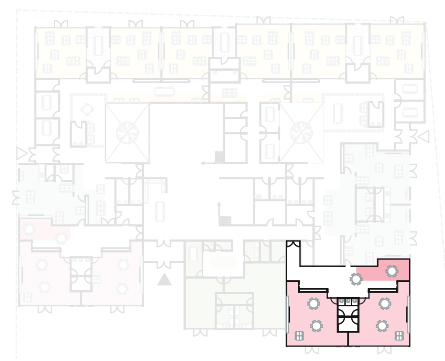
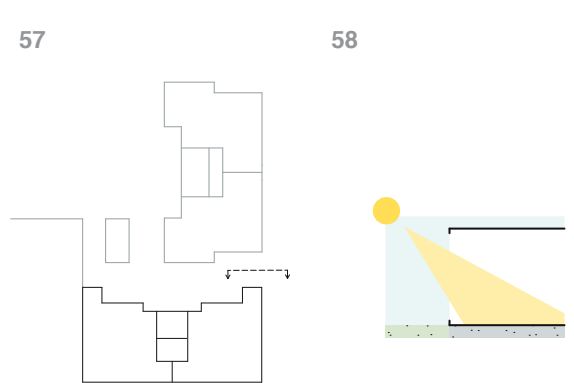
EENDUIDIG-
HEID

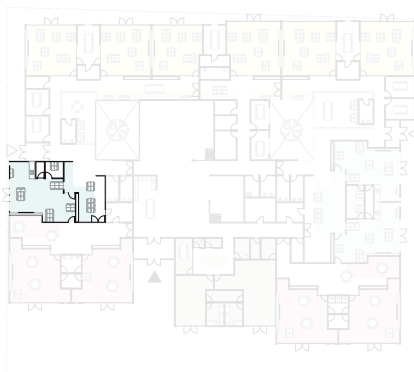
TOEGANKELIJK-
HEID

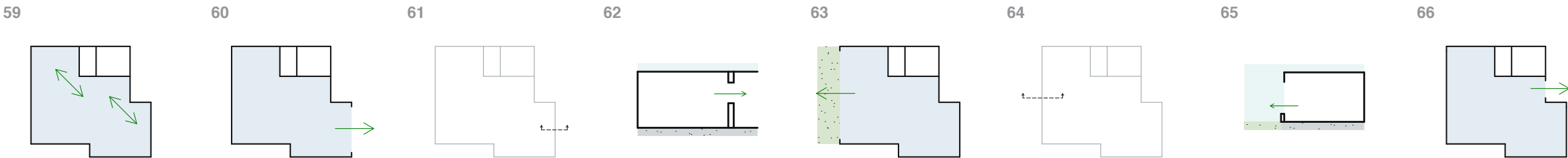
TOEGANKELIJK-
HEID

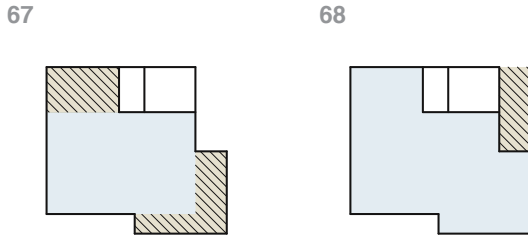
OBS DE SPRINGPLANK - MIDDENBOUW
GROEPSRUIMTE

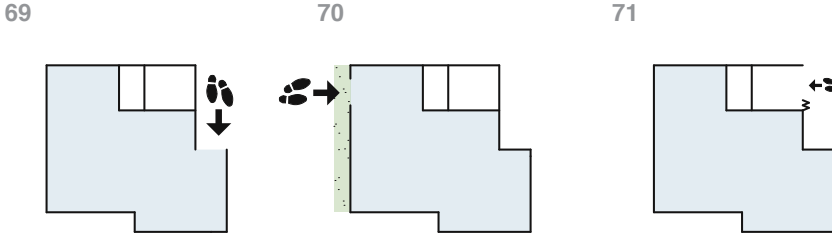
ZICHTBAAR-
HEID

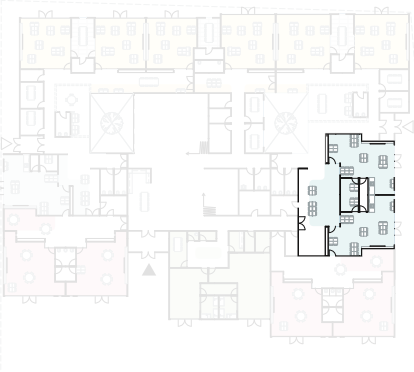
EENDUIDIG-
HEID

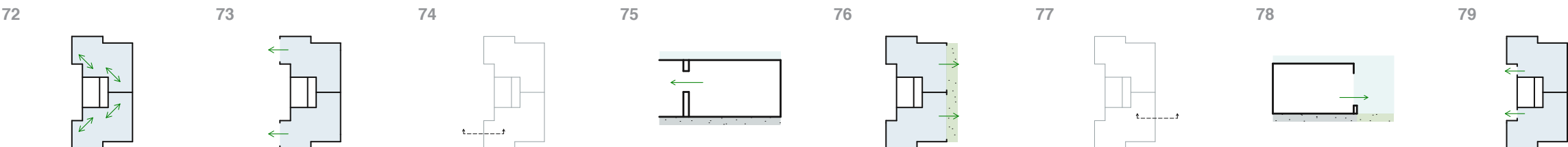
TOEGANKELIJK-
HEID

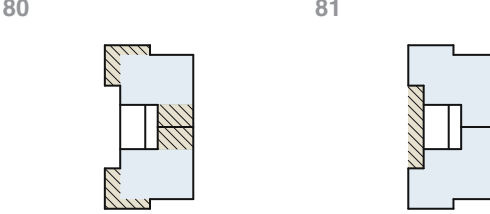
OBS DE ZONNEWIJZER - MIDDENBOUW
GROEPSRUIMTE

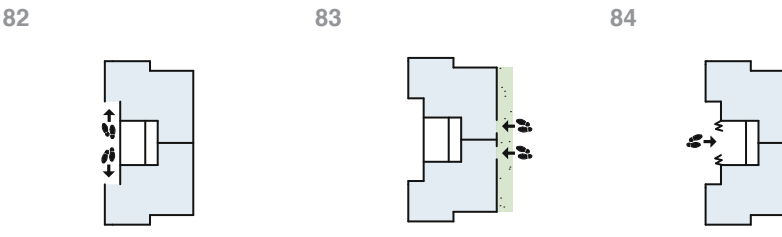
ZICHTBAAR-
HEID

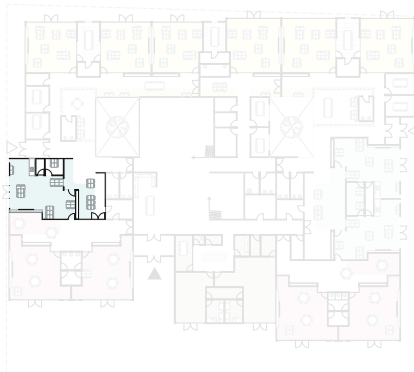
EENDUIDIG-
HEID

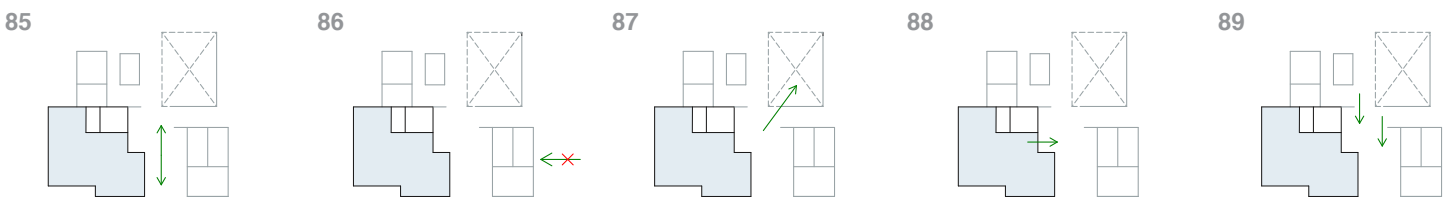
TOEGANKELIJK-
HEID

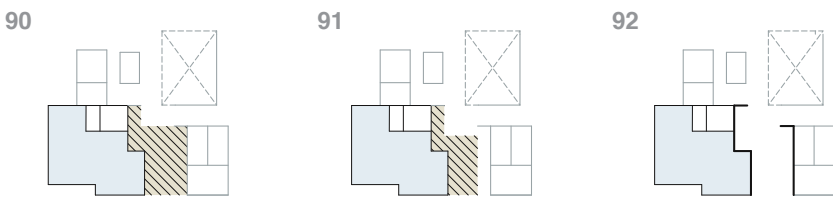
OBS DE SPRINGPLANK - MIDDENBOUW
LEERPLEIN

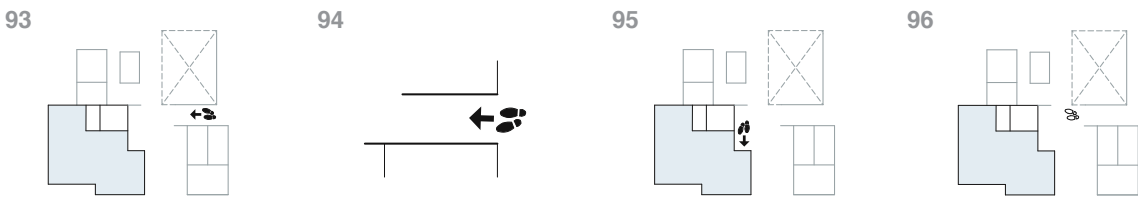
ZICHTBAAR-
HEID

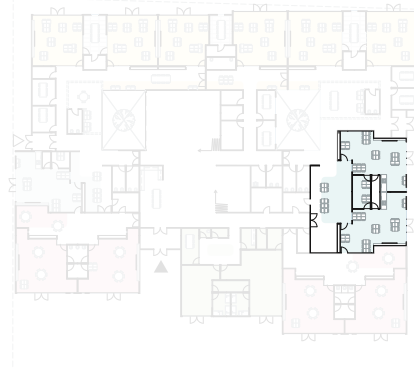
EENDUIDIG-
HEID

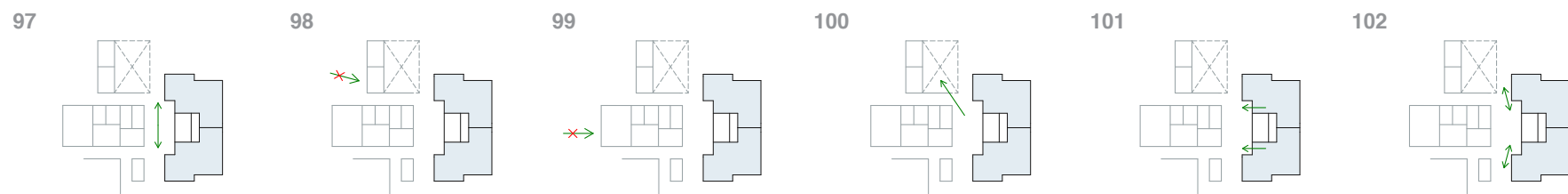
TOEGANKELIJK-
HEID

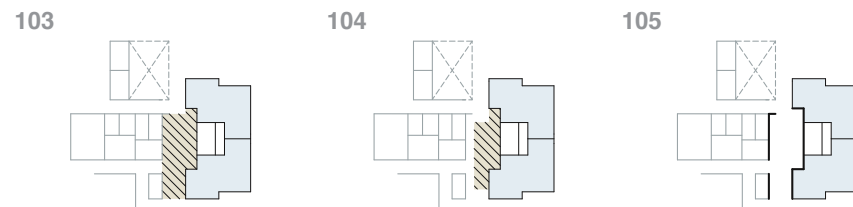
CBS DE ZONNEWIJZER - MIDDENBOUW
LEERPLEIN

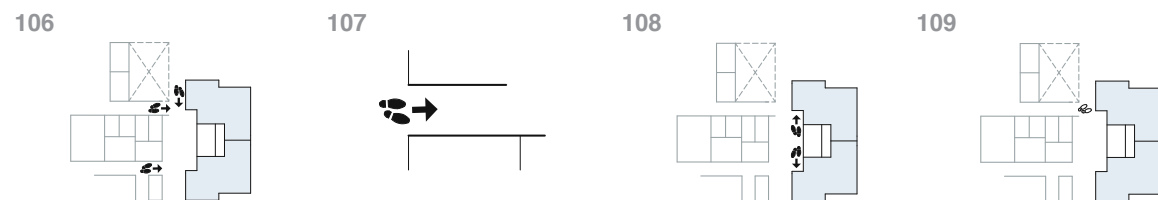
ZICHTBAAR-
HEID

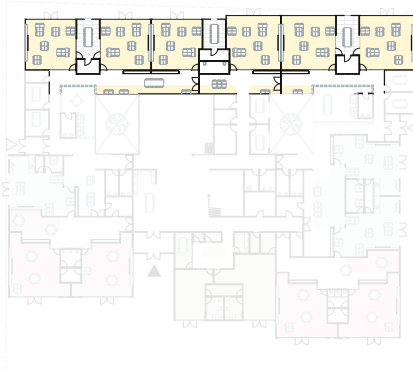
EENDUIDIG-
HEID

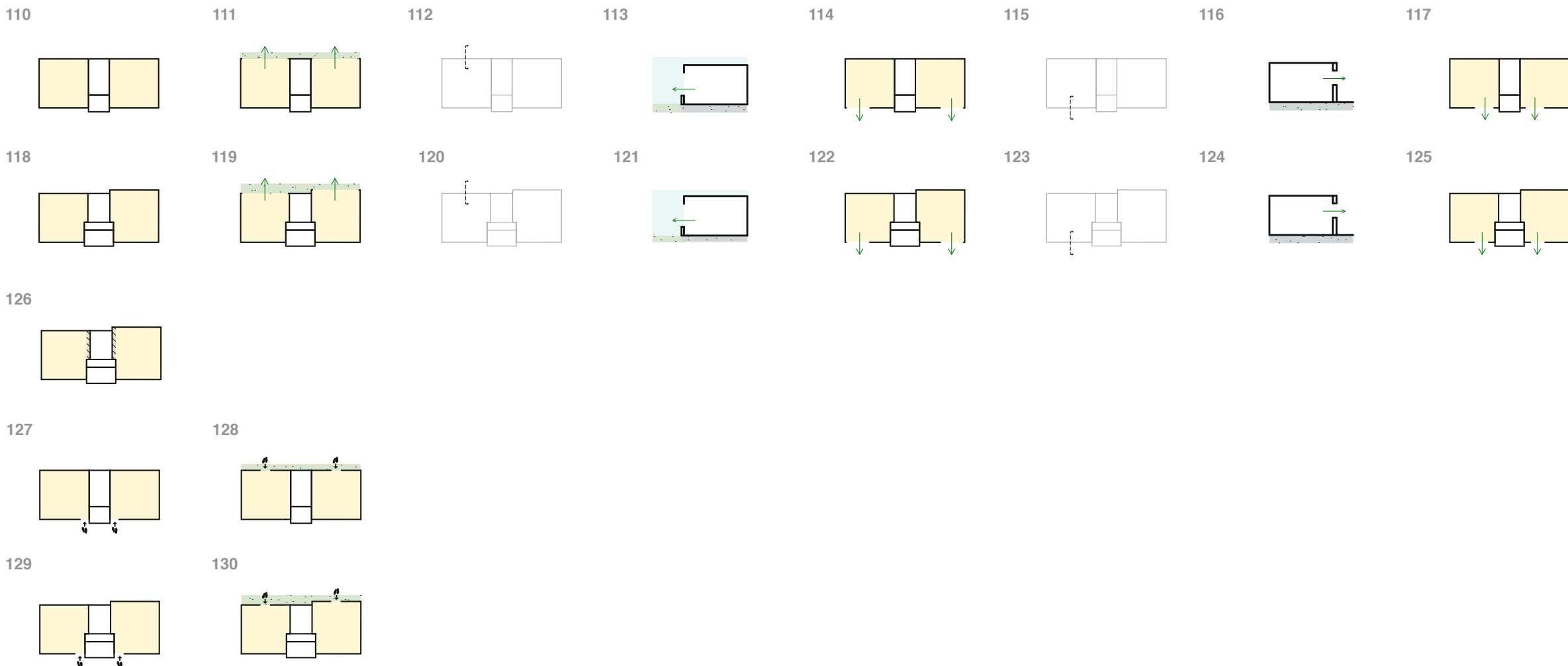
TOEGANKELIJK-
HEID

ZONNEWIJZER & SPRINGPLANK - BOVENBOUW
GROEPSRUIMTE

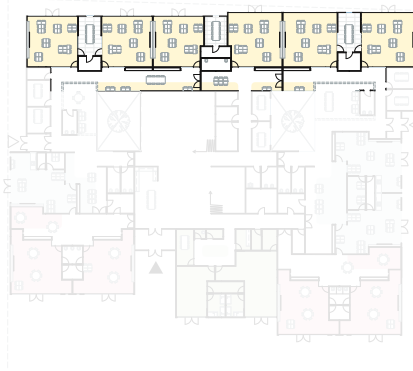
ZICHTBAAR-
HEID

EENDUIDIG-
HEID

TOEGANKELIJK-
HEID

ZONNEWIJZER & SPRINGPLANK - BOVENBOUW
LEERPLEIN

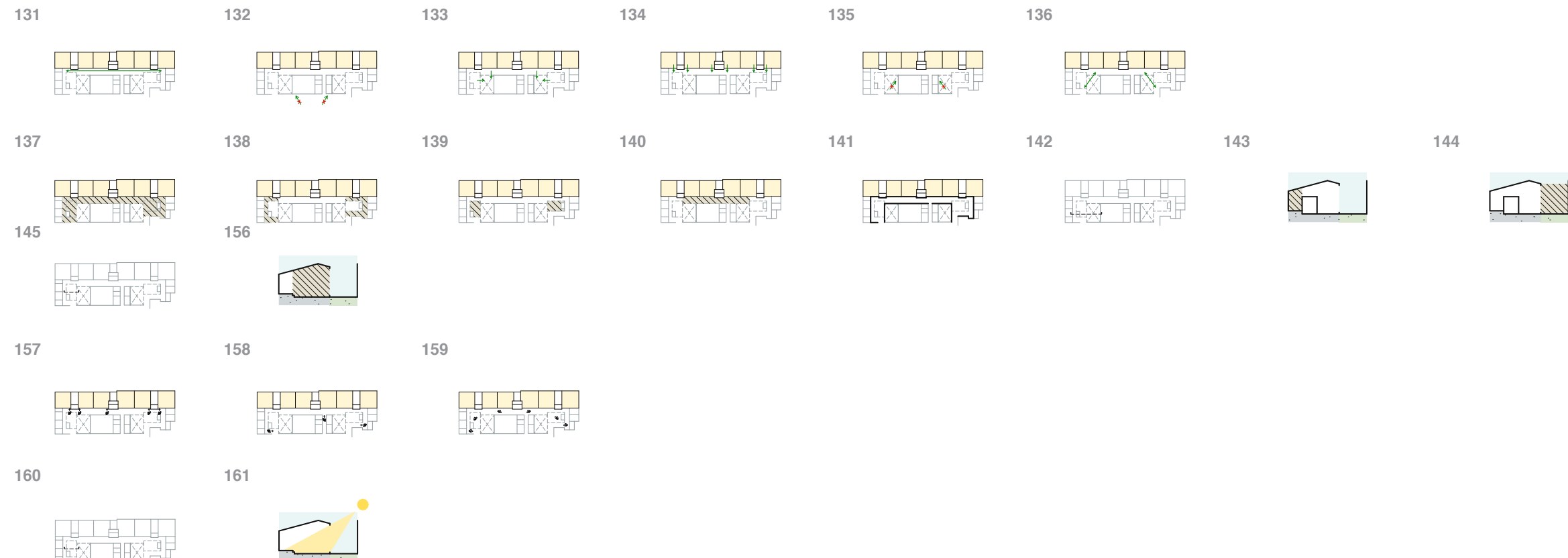

ZICHTBAAR-
HEID

EENDUIDIG-
HEID

TOEGANKELIJK-
HEID

TOEGANKELIJK-
HEID

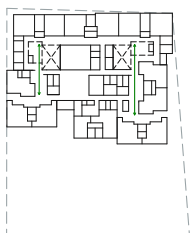
ZONNEWIJZER & SPRINGPLANK - GEMEENSCHAPPELIJK
GEMEENSCHAPPELIJK

ZICHTBAAR-
HEID

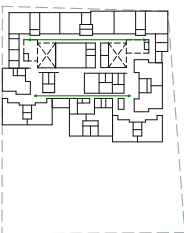
EENDUIDIG-
HEID

TOEGANKELIJK-
HEID

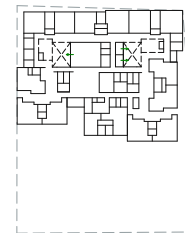
162

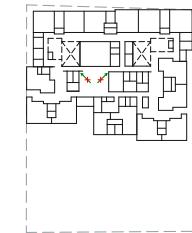
163

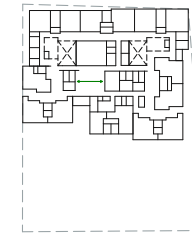
164

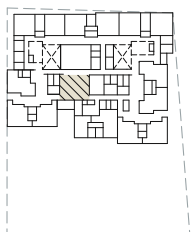
165

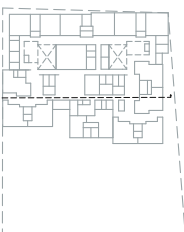
166

167

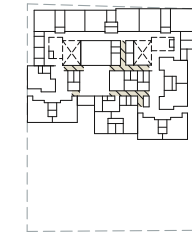
168

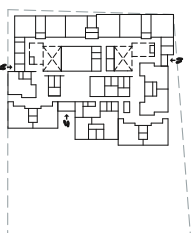
169

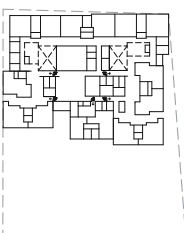
170

171

172

SFEERIMPRESSIE
AANTREKKELIJKHEID

1 LEERSTRAAT

PRIVE PLEKKEN BINNEN
DE LEERSTRAAT OM
ZELFSTANDIG AAN HET
WERK TE KUNNEN GAAN.

2 VERLAGEN
RUIMTE

HET SPEELLOKAAL MOET
WORDEN GEBRUIKT
ALS VERLENGING VAN
DE HAL. DOOR EEN
SCHEIDING TE MAKEN IN
HET LOKAAL WORDT DE
RUIMTE MINDER HOOG EN
DUS GEZELLIGER.

3 NEUTRAAL
MATERIAAL

NEUTRAAL MATERIAAL
DOOR DE HELE SCHOOL.
DIT ZORGT VOOR RUST
EN OVERZICHT. DE
KINDEREN MAKEN NAAR
MIJN IDEE DE KLEUR VAN
DE SHCOOL.

4 HOUTEN DAK

EEN HOUTEN PLAFOND
ZORGT VOOR EEN WARM
GEVOEL.

5 ZONERING

ZONERING VAN DE
LEERPLEINEN KAN MET
KLEUREN WORDEN
GEDAAN. DIT ZORGT
TEGEN DE NEUTRALE
VOOR EEN DUIDELIJK
CONTRAST

6 TONEEL

TONEEL WAAR KINDEREN
OP KUNNEN SPELEN.
HIER KUNNEN ZITZAKKEN
WORDEN NEERGELEGD
OM OOK MEE TE SPELEN.

7 TERRITORIUM

APARTE KLEUR VOOR HET
TERRITORIUM BINNEN DE
ONDERBOUW. DE PLEK
WAAR KAN WORDEN
TERUGGETROKKEN.

8 GARDAROBE

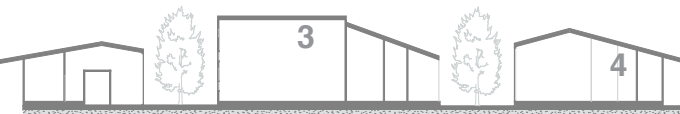

GARDEROBE NAAST HET
LOKAAL.

9 HERKENNINGSPUNT

CONTRAST TUSSEN DE
GANG EN DE LOKALEN.

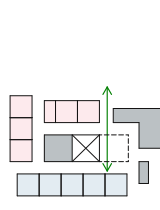
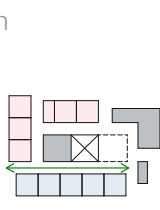
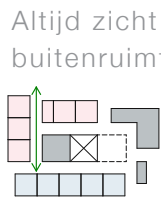
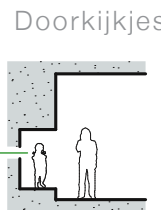
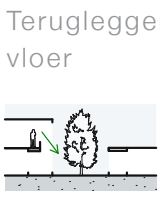
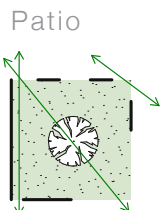
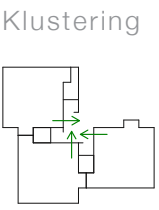
TOOLBOX

De toolbox die ik voor DE UNIE ARCHITECTEN heb opgesteld is een conclusie die ik heb getrokken uit mijn onderzoek. Hij zal moeten dienen als houvast voor sociale veiligheid bij het ontwerpen van een basisschool. De toolbox zal bestaan uit vier manieren die invloed hebben op sociale veiligheid, namelijk;

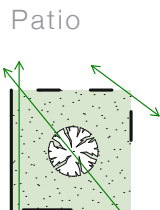
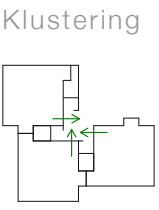
- Ontwerpmiddelen die de vuistregels beïnvloeden
- Ontwerpmiddelen die de status beïnvloeden
- In-between spcae

ZICHTBAARHEID

ZIEN EN GEZIEN WORDEN

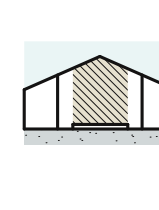
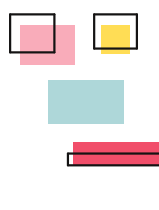
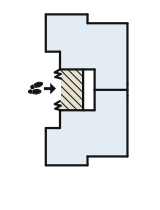
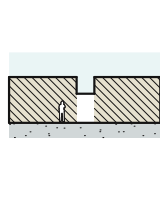
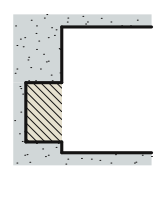
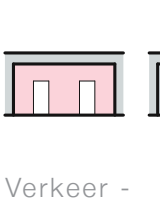
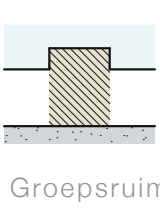
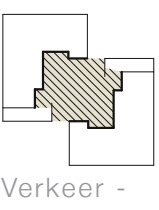

TOEZICHT

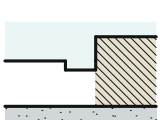
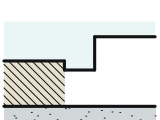
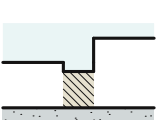

EENDUIDIGHEID

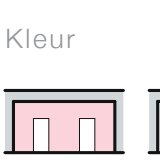
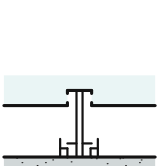
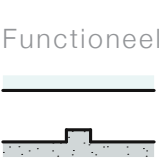
TERRITORIUM

SAMENHANGEND

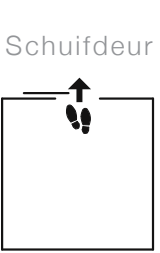
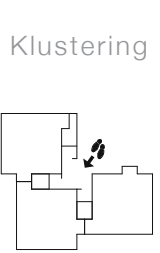
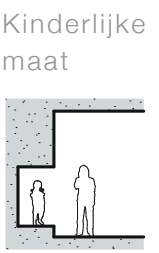

ORIENTATIE
MOGELIJKHEDEN

TOEGANKELIJKHEID

GEMAK VAN
BEREIKEN

ENTREE

